

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Dávky státní sociální podpory poskytované na vybraném
kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR
State Social Support Benefits Provided at Selected
Contact Centre of the Czech Labour Office

Student: Markéta Hlubocká
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Ivana Vaňková, Ph.D.

Ostrava 2016

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Markéta Hlubocká**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Téma: **Dávky státní sociální podpory poskytované na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR**
State Social Support Benefits Provided at Selected Contact Centre of the Czech Labour Office

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Správa a financování státní sociální podpory v ČR
3. Analýza správy dávek státní sociální podpory na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR
4. Zhodnocení správy dávek státní sociální podpory na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. 223 s. ISBN 978-80-7263-739-3.

CHVÁTALOVÁ, Iva. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*. Plzeň:

Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-374-2.

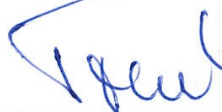
PRŮŠA, L., P. VÍŠEK a R. JAHODA. *Alchymie nepojistných sociálních dávek*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. ISBN 978-80-7478-528-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Ivana Vaňková, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 06.05.2016



doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry



prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh vypracoval(a) samostatně.

V Ostravě dne 6. května 2016

Markéta Hlubocká

Markéta Hlubocká

Obsah

1	Úvod	5
2	Správa a financování státní sociální podpory v ČR	7
2.1	System sociálního zabezpečení v České republice	7
2.1.1	System sociálního pojištění	8
2.1.2	System sociální pomoci	8
2.1.3	System státní sociální podpory	9
2.1.4	Dávky státní sociální podpory	10
2.2	Správa státní sociální podpory	11
2.2.1	Veřejný sektor, soukromá správa a veřejná správa	11
2.2.2	Státní správa a samospráva	12
2.3	Organizace veřejné správy	13
2.3.1	Vývoj organizačního zabezpečení dávek státní sociální podpory	13
2.3.2	Ústřední orgán státní sociální podpory	15
2.3.3	Správní orgán státní sociální podpory	16
2.4	Financování státní sociální podpory v České republice	17
2.4.1	Veřejné finance	17
2.4.2	Státní rozpočet	17
2.4.3	Mandatorní výdaje	18
2.4.4	Vývoj výdajů na dávky státní sociální podpory v letech 2009–2014	18
3	Analýza správy dávek státní sociální podpory na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR	22
3.1	Krajská pobočka a kontaktní pracoviště Úřadu práce České republiky	23
3.2	Dávky státní sociální podpory v praxi	26
3.2.1	Porodné	26
3.2.2	Přídavek na dítě	28
3.2.3	Rodičovský příspěvek	30
3.2.4	Příspěvek na bydlení	32
3.2.5	Pohřebné	35
4	Zhodnocení správy dávek státní sociální podpory na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR	36
4.1	Statistika údajů k dávkám SSP na vybraném kontaktním pracovišti	36
4.1.1	Počet podaných žádostí na vybraném kontaktním pracovišti	36
4.1.2	Výdaje na výplatu dávek SSP	39

4.1.3	Nákladovost správy dávek	39
4.2	Kontrolní činnost	40
4.3	Zneužívání dávek	42
5	Závěr	44
	Seznam použité literatury	46
	Seznam zkratk	48
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Tématem bakalářské práce jsou dávky státní sociální podpory (dále jen SSP) poskytované na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce České republiky (dále jen KoP ÚPČR). SSP je jedním ze tří základních pilířů systému sociálního zabezpečení v ČR a výdaje na tento systém zahrnuje zhruba 80 % státního rozpočtu. Jedná se o tzv. mandatorní výdaje, které je stát povinen zajistit na základě zákona a vláda nemůže tuto výši ovlivnit. SSP se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby rodin, dětí nebo jednotlivců a to v situacích, na které se nelze předem připravit. V současné době (2016) je ze systému SSP poskytováno celkem pět sociálních dávek – porodné, rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a pohřebné. Právní úprava je vymezena zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Stanovení výše dávky je ovlivněna zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu nebo nařízením vlády, kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze SSP pro každý kalendářní rok stanoví výše nákladů srovnatelných s nájmem, částky, které se započítávají za pevná paliva a částky normativních nákladů na bydlení. Do roku 2012 byly zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů upraveny i dávky pěstounské péče. Následně od roku 2013 jsou tyto dávky převedeny do úpravy zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Přes tuto legislativní změnu dávky pěstounské péče zůstaly ve správě KoP ÚPČR a původní referát SSP byl přejmenován na oddělení dávek SSP a dávek pěstounské péče.

Cílem práce je objasnit správu a způsob financování systému SSP a analýza jednotlivých dávek. Stanovení počtu a výše poskytovaných dávek SSP na vybraném KoP ÚPČR v letech 2011–2015 s využitím metody komparace. Sledované období bylo vybráno z důvodu nejaktuálnějších dat a největšího nárůstu podaných žádostí. Dále práce obsahuje popis kontrolní činnosti ÚPČR, spolupráci mezi jednotlivými úřady, zneužívání dávek a zhodnocení zamezení jejich zneužívání. V neposlední řadě jsou navrženy způsoby řešení této situace metodou dedukce.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitolou je úvod a pátou kapitolou je závěr. Druhá kapitola je teoretickou částí práce a je rozdělena do tří podkapitol. Popisuje funkci sociálního zabezpečení v ČR a jeho rozdělení na tři tzv. pilíře. Jedná se o systém sociálního pojištění, systém sociální pomoci a systém SSP. Charakteristika každého pilíře je stručně vymezena. Jsou zde vyjmenovány i jednotlivé dávky systému SSP a stručně

charakterizován jejich účel. Obsahuje právní úpravu systému SSP, základní rozdělení veřejné správy, správce a plátce dávek. Popisuje organizační rozdělení veřejné správy, principy rozdělení správy mezi ústřední orgány, definuje ústřední orgán SSP, kterým je ministerstvo a dále správní úřad SSP, kterým je Úřad práce České republiky (dále jen ÚPČR). Zahrnuje pojem veřejné finance, plnění tří základní funkcí veřejných financí (alokační, redistribuční a stabilizační), definuje státní rozpočet a z něj vyplácené mandatorní výdaje (sociální transfery – dávky důchodového pojištění, nemocenské dávky a dávky SSP). Využitím srovnávací metody výdajů na dávky SSP v letech 2009–2014 je poukázáno na změny celkového objemu vyplacených dávek. Celkovou výši ovlivňují nejen změny socioekonomické, ale převážně změny legislativní, které mají za následek poklesy a nárůsty celkových výdajů ze státního rozpočtu na systém SSP.

Třetí kapitola je praktickou částí práce a je rozdělena do dvou podkapitol. Definuje správní orgán systému SSP, kterým je ÚPČR, jeho organizační strukturu, postup správního řízení a charakteristiku práce jednotlivých zaměstnaneckých pozic. Prezентuje aplikaci zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů v praxi. Úžeji popisuje nárok na jednotlivé dávky poskytované ze systému SSP, jejich výpočet a výši prostřednictvím modelové metody. Využitím dat vedených samotným ÚPČR, Českým statistickým úřadem (dále jen ČSÚ) a Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) jsou tyto data srovnány v letech 2011–2015. Jedná se především o výdaje na dávky SSP pro krajskou pobočku ÚPČR (dále jen KrP ÚPČR), počty podaných žádostí na vybraném KoP ÚPČR. Práce je dále zaměřena na popis kontrolní činnosti, spolupráci jednotlivých správních orgánů, zneužívání dávek poskytovaných ze systému SSP a snahu zamezení jejich zneužívání.

K sepsání bakalářské práce je využita především odborná literatura, legislativa a skripta, týkající se dané problematiky. Dále jsou využívány aktuální informace z internetových stránek a to převážně MPSV, ÚPČR a ČSÚ. Mimo jiné jsou využity osobní poznatky zaměstnanců vybraného KoP ÚPČR. Metodami využitými při zpracování bakalářské práce jsou metoda analýzy, modelová metoda, metoda komparace v určitém časovém období a metoda dedukce.

2 Správa a financování státní sociální podpory v ČR

Významným nástrojem sociální politiky jsou tzv. nepojistné sociální dávky, které plní v životě svých příjemců specifickou roli. Prostřednictvím těchto dávek se stát nepřímo podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní potřeby jednotlivců nebo i celých rodin. Dávky jsou financovány převážně z veřejných financí, konkrétně pak ze státního rozpočtu. Je potřeba věnovat pozornost organizačnímu systému těchto dávek. Jde převážně o problém vztahu mezi státní správou a samosprávou a strategický záměr resortu práce a sociálních věcí vytvořit úřad, který by zahrnoval jednotlivé oblasti sociální pomoci.¹

Ke změnám systému nepojistných sociálních dávek došlo v roce 1990. Zásadním krokem bylo rozdělení dávek na dávky pojistné a dávky nepojistné. Cílem bylo definovat podstatu dávek, což vedlo ke vzniku tří pilířů systému sociálního zabezpečení v ČR:

- systém sociálního pojištění,
- systém sociální pomoci (tzv. záchranná sociální síť),
- systém SSP.²

První úpravy v oblasti nepojistných sociálních dávek byly realizovány od počátku 90. let a to mimo jiné přijetím zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, kterým byly upraveny podmínky pro hmotnou podporu rodin. Dávky jsou využívány především ke krytí příjmového deficitu skupin obyvatel s nízkými příjmy. Poskytovanými dávkami ze systému SSP jsou porodné, rodičovský příspěvek, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, pohřebné a dávky péčovské péče, které již nejsou upraveny tímto zákonem, ale jsou z tohoto systému vypláceny.

2.1 Systém sociálního zabezpečení v České republice

Sociálním zabezpečením se rozumí podpora státu pro své občany při různých sociálních událostech, které mohou být **dočasné** (nezaměstnanost), **dlouhodobé** nebo **trvanlivé** (stáří, invalidita). Stát své občany v sociálních událostech podporuje finančně, věcně nebo poskytnutím určité služby, aby zabránil sociálnímu napětí ve společnosti. Za sociální událost se považuje nepříznivá životní situace, kterou člověk nezvládá sám svými vlastními prostředky, a je spojena se zdravotním stavem z důvodu nemoci, s rodinou z důvodu mateřství

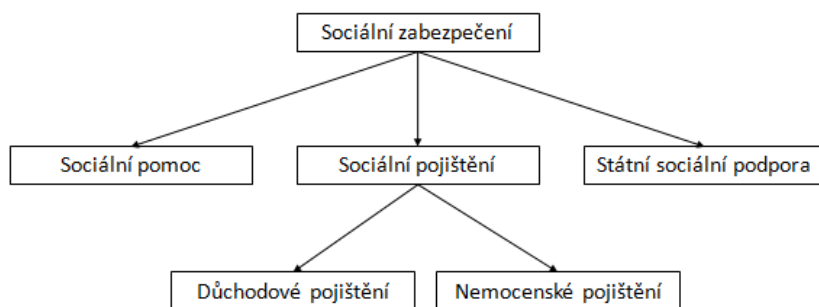
¹ PRŮŠA L., P. VÍŠEK a R. JAHODA. *Alchymie nepojistných sociálních dávek*. 2014. s. 103.

² Tamtéž. s. 107.

nebo ztráty živitele, dále s věkem, nezaměstnaností, chudobou a nepřizpůsobením se většinové společnosti. Systém sociálního zabezpečení spadá do oblasti sociální politiky.

Systém sociálního zabezpečení můžeme tedy rozlišit do tří základních oblastí, tzv. pilířů – sociální pojištění, sociální pomoc a SSP (Obr. 2.1.).

Obr. 2.1 Pilíře systému sociálního zabezpečení



Zdroj: Fachinelli, Hana. *Sociální politika v EU*. 2013. s. 134. Vlastní zpracování.

2.1.1 Systém sociálního pojištění

Systém sociálního **pojištění** zajišťuje peněžité dávky. Nárok vzniká ze zákona po splnění všech stanovených podmínek, přičemž jednou z nich je vždy zaplacené pojistné. Respektive účast na tomto pojištění. Základním principem sociálního pojištění je, že občan do systému přispívá na základě celospolečenské solidarity pro případ, že v budoucnosti nastane určitá pojistná událost, při které bude mít občan nárok na zabezpečení ve formě dávek z tohoto systému. V ČR se jedná o sociální pojištění (nemocenské a důchodové), které spravuje správa sociálního zabezpečení. Dávkami poskytovanými ze základního důchodového pojištění jsou starobní důchod, invalidní důchod, sirotčí důchod, vdovský a vdovecký důchod.

Z nemocenského pojištění se zaměstnancům poskytují čtyři druhy dávek, a to nemocenská, podpora při ošetřování člena rodiny, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a peněžitá pomoc v mateřství. Pro osoby samostatně výdělečně činné jsou poskytovány dva druhy dávek, a to nemocenská a peněžitá pomoc v mateřství.³

2.1.2 Systém sociální pomoci

Systém sociální **pomoci** spravuje dávky, na které vzniká nárok nepřímo ze zákona, ale úředním rozhodnutím. Není tedy omezen splněním všech podmínek daných zákonem a vznik nároku se proto posuzuje individuálně podle jednotlivých případů. Sociální pomoc je určena

³ CHVÁTALOVÁ, Iva. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*. 2012. s. 20.

jedincům, jejichž sociální situace je zvláště závažná a je třeba ji řešit specifickými prostředky. Dávky můžeme rozdělit do dvou základních skupin, a to **dávky pomoci v hmotné nouzi** a **dávky sociální péče**.⁴

2.1.3 Systém státní sociální podpory

Systém sociální **podpory** vymezuje nárok na dávky hrazené z veřejných rozpočtů. Nárok na jednotlivé dávky SSP je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Poskytování dávek SSP spravuje ÚPČR, příslušný podle místa trvalého bydliště oprávněné osoby.⁵

SSP se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodin v případech, na které se nelze předem připravit. SSP je postavena na třech základních principech a to principu solidarity, společenské odpovědnosti a adresnosti. Systém SSP označuje dávky, skrze jejichž vyplácení z částí přebírá zodpovědnost stát za vzniklou sociální situaci jedince nebo celé rodiny.

V rámci systému SSP jsou poskytovány dávky:

- a) **testované** - nárok na dávku a posouzení její výše, je **závislé** na výši příjmu rodiny nebo jednotlivce v rozhodném období (porodné, přídavek na dítě, příspěvek na bydlení),
- b) **netestované** - nárok na dávku a posouzení její výše, je **nezávislé** na výši příjmu rodiny nebo jednotlivce v rozhodném období (pohřebné, rodičovský příspěvek),
- c) **dávky pěstounské péče** (příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při ukončení pěstounské péče, příspěvek při zakoupení motorového vozidla).⁶ Dávky byly do konce roku 2012 obsaženy v zákoně č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a od roku 2013 byly převedeny pod právní úpravu zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ CHVÁTALOVÁ, Iva. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*. 2012. s. 22.

⁵ CHVÁTALOVÁ, Iva. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*. 2012. s. 22.

⁶ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012. s. 15.

2.1.4 Dávky státní sociální podpory

Porodné je jednorázovou dávkou, která je poskytnuta na krytí nákladů spojených s narozením dítěte. Dávka je stanovena ve výši 13 000 Kč na první živě narozené dítě a ve výši 10 000 Kč na druhé živě narozené dítě.⁷

Přídavek na dítě je měsíčně vyplácenou dávkou, která je určena ke krytí nákladů spojených s výchovou nezaopatřeného dítěte. Nezaopatřeným dítětem je dítě do 26 let věku, které se soustavně připravuje na budoucí povolání. Výše dávky je zákonem stanovena ve třech výměrách závislých na věku nezaopatřeného dítěte:

- do 6 let věku ve výši 500 Kč za kalendářní měsíc,
- od 6 let do 15 let věku ve výši 610 Kč za kalendářní měsíc,
- do 15 let do 26 let věku ve výši 700 Kč za kalendářní měsíc.⁸

Rodičovský příspěvek je určen rodiči, který po celý kalendářní měsíc řádně, celodenně a osobně pečuje o nejmladší dítě v rodině. Dávka rodičovského příspěvku náleží rodiči za splnění zákonných podmínek až do vyčerpání stanovené částky 220 000 Kč. Nejdéle však do čtyř let věku nejmladšího dítěte v rodině.⁹ Rodičovský příspěvek je netestovaná dávka, tzn. že, příjmy rodiče pro zlepšení sociální situace v rodině se pro stanovení nároku a výši této dávky neposuzují.

Příspěvkem na bydlení přispívá stát na krytí nákladů spojených s bydlením. Dávka je určena nejen rodinám, ale i jednotlivcům, s nízkými příjmy. Poskytování příspěvku na bydlení podléhá testování příjmu za kalendářní čtvrtletí, kdy se za příjem považují i dávky SSP a to rodičovský příspěvek a přídavek na dítě. Vychází z předpokladu, že rodina nebo jednotlivec může vynaložit na náklady spojené s bydlením hraniční hodnotu, která tvoří 30 % příjmů rodiny nebo jednotlivce. Výše příspěvku na bydlení závisí na skutečných nákladech a má zároveň stanoveny určité limity. Dávku nelze přiznat osobě, která užívá byt na základě podnájemní smlouvy nebo užívá byt z titulu věcného břemene.¹⁰

Pohřebné je jednorázovou dávkou, jejímž účelem je přispět na náklady spojené s pohřbem zemřelého rodiče nezaopatřeného dítěte nebo zemře-li samo nezaopatřené dítě. Nárok na dávku mají pouze osoby, které pohřeb vypravili a zaplatili. Pojmem vypravení pohřbu

⁷ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. 2016.

⁸ Tamtéž. 2016.

⁹ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012. s. 104.

¹⁰ Tamtéž. s. 90 a 91.

rozumíme zajištění pohřbení zemřelého bez ohledu na formu nebo nákladovost pohřbu a nárok vzniká fyzické osobě dnem pohřbení (zpopelněním nebo uložením do hrobu).¹¹ Výše dávky je pevně stanovena částkou 5000 Kč bez ohledu na celkovou výši ceny vypraveného pohřbu.¹²

2.2 Správa státní sociální podpory

Právní úprava systému SSP jak již bylo zmíněno je vymezena zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Ústředním orgánem systému SSP je MPSV a správním úřadem je od 1.4.2014 ÚPČR. Žádosti o jednotlivé dávky SSP je nutno podávat na tiskopisech předepsaných MPSV.

Průša a kol. (2014) uvádí, že vedle změny konstrukce jednotlivých dávek dále došlo i ke změně jejich plátce. Po zrušení okresních úřadů vyplácely dávky SSP obce s rozšířenou působností v období od 1.1.2003 do 31.3.2004 a v období od 1.4.2004 vyplácí tyto dávky orgány státní správy – konkrétně úřady práce. Do té doby dávky vypláceli zaměstnavatelé a okresní správy sociálního zabezpečení.¹³

2.2.1 Veřejný sektor, soukromá správa a veřejná správa

Veřejný sektor je součástí ekonomiky poskytující veřejné služby a od soukromého sektoru se liší převážně tím, že není založen na ziskovém principu, ale je financován z veřejných rozpočtů, které čerpají finance převážně z daní občanů.

Soukromá správa je správou soukromých záležitostí, realizovaná v soukromém zájmu, soukromými subjekty, fyzickými nebo právnickými osobami, které ji vykonávají ve vlastním zájmu, s určitým vlastním cílem a řídí se vlastní vůlí.

Veřejná správa je správou veřejných záležitostí, realizovaná v zájmu veřejném, veřejnoprávními subjekty, které veřejnou správu vykonávají jako právem uloženou povinnost. Veřejná správa je zpravidla využívána z výkonu veřejné moci a zahrnuje poskytování správních činností na ústřední a místní úrovni. Veřejná správa je rozdělena na dvě oblasti a to na státní správu a samosprávu a plní úkoly státu a zabezpečuje potřeby občanů.

¹¹ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012. s. 135.

¹² Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. 2016.

¹³ PRŮŠA, L., P. VÍŠEK a R. JAHODA. *Alchymie nepojistných sociálních dávek*. 2014. s. 27.

Správní pojetí veřejné správy lze definovat ze dvou pohledů, a to materiální pojetí veřejné správy a organizační pojetí veřejné správy. **Materiální** (funkční) pojetí veřejné správy vymezuje obsah veřejné správy, její úkoly a cíle. Jedná se o souhrn správních činností souvisejících s výkonem veřejné moci na ústřední a místní úrovni (např. stavební zákon, daně, apod.). **Organizační** (institucionální) pojetí veřejné správy určuje nositele a vykonavatele veřejné správy. Tedy soubor institucí, které úkoly veřejné správy naplňují (např. finanční úřad – výběr daní).

2.2.2 Státní správa a samospráva

Státní správa zabezpečuje výkon všech funkcí státu (vnitřních a vnějších) a to jménem státu. Je vykonávána orgány a lze ji rozdělit podle ústředních orgánů, které tuto správu vykonávají, nebo dle orgánů, jimž byl výkon státní správy svěřen státem. Za přímé vykonavatele státní správy označujeme ministerstva, jiné správní úřady nebo veřejné sbory. Nepřímými vykonavateli státní správy jsou subjekty veřejného nebo soukromého práva, je-li na ně výkon státní správy přenesen zákonem nebo rozhodnutím na základě zákona.

Ústřední orgány státní správy byly zřízeny zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Zkoumají opatření v okruhu své působnosti, analyzují dosahované výsledky, činí opatření k řešení aktuálních otázek, zpracovávají podklady pro návrhy státních rozpočtů za vlastní resort, dbají v okruhu své působnosti o zachování zákonnosti a činí podle zákonů opatření k nápravě.

Charakter státní správy pak lze vymezit jako **výkonný** (výkonná činnost a aplikace zákonů), **podzákonný** (vázanost státní správy na jednotlivé zákony) a **nařizovací** (vztahy mezi vykonavateli veřejné správy).

Samospráva je veřejná správa vykonávaná jinou institucí než státem. Základními charakteristikami je územní nebo lidská činnost, vůči kterým samospráva působí, osoby podřazené samosprávě (např. obyvatelé obcí), existence samosprávy jako právnické osoby veřejného práva se soustavou samosprávných orgánů a vlastní hospodaření a rozpočet.

2.3 Organizace veřejné správy

Organizační strukturu veřejné správy je možné charakterizovat podle určitých principů rozdělení správy mezi ústřední orgány. Mezi tyto principy uspořádání veřejné správy zařazujeme centralizaci a decentralizaci, koncentraci a dekoncentraci, územní a věcný.

Princip **centralizace** vylučuje z organizační struktury územní a zájmovou samosprávu. O všech otázkách rozhoduje státní centrum. Princip **decentralizace** přenáší část výkonu veřejné správy z originálního nositele (státu) na jiné subjekty, včetně pravomocí a odpovědnosti. Princip **koncentrace** a **dekoncentrace** se projevuje jako horizontální nebo vertikální slučování či rozlučování správních úřadů. **Horizontální koncentrace** znamená soustředění veškerých úkolů správy na stejné úrovni do jednoho úřadu. **Horizontální dekoncentraci** se projevuje rozdělením úkolů na více úřadů, např. na úrovni ministerstev. **Vertikální koncentrace** a **dekoncentrace** spočívá v takovém rozdělení působnosti mezi vyšším a nižším stupněm, např. ministerstvo financí jako nadřazený orgán finančnímu ředitelství, ministerstvo práce a sociálních věcí jako nadřazený orgán úřadu práce; ministerstvo → Česká správa sociálního zabezpečení → krajská pobočka sociálního zabezpečení → Okresní správa sociálního zabezpečení → obec. **Územní** princip představuje stav, kdy působnost správního úřadu je výlučně nebo převážně soustředěna do jedné organizační jednotky (úřadu – např. krajský úřad, obecní úřad). **Věcný** princip, jehož uplatnění je dáno výlučně nebo alespoň převážně obsahovou stejnorodostí nebo příbuzností správní agendy, tj. úkolů, které mají být splněny (specializované úřady – Finanční úřad, Úřad práce, apod.).

2.3.1 Vývoj organizačního zabezpečení dávek státní sociální podpory

Tvorba centrálního sociálního úřadu má dlouhou historii než se dopracovala do dnešní podoby. Od roku 1992 usiloval resort práce a sociálních věcí o vytvoření státní specializované správy tzv. „sociálního státního úřadu“, což souviselo i s přípravou systému SSP. Vláda tehdy svěřila výplatu dávek okresním úřadům. Usnesením vlády č. 1217 ze dne 4.12.2000 v rámci reformy bylo resortům uloženo vypracovat návrhy na přenesení působnosti na jiné subjekty a MPSV navrhlo vytvořit sociální úřady.¹⁴

V roce 2000 připravil ministr Špidla návrh na zřízení sociálních úřadů, který nebyl vládou přijat a dávky tak byly převedeny do správy samospráv v přenesení působnosti. Praktickým

¹⁴ PRŮŠA, L., P. VÍŠEK a R. JAHODA. *Alchymie nepojistných sociálních dávek*, 2014. s. 144.

krokem byly v roce 2003 dokumenty v rámci tzv. Kolodějských koaličních jednání o ozdravení veřejných rozpočtů a byl stanoven úkol: „*Důsledné rozdělení rolí státu a územních samosprávných celků v organizaci, správě a financování nepojištěneckých dávkových systémů se zdůrazněním principů individuálního posuzování sociální situace a posuzování ochoty obstarávat se prostředky obživy vlastním přičiněním.*“ Úkol vycházel z hodnocení dřívějšího a současného stavu dle projednávaných dokumentů. Průša a kol. (2014) uvádí jako jeden z těchto dokumentů „podklad pro poradu K8 na den 4.5.2003: Změny v systému státní sociální podpory (MPSV čj. 21-17666/03)“.

Vláda ČR v roce 2005 uvedla řadu problémů ve vztahu stát a samospráva a potvrdila problém k návratu ke smíšenému modelu veřejné správy. Dokument vypracovaný ministerstvem vnitra konstatoval, jak má být dále pokračováno v decentralizaci a byla přiložena také kontrolní zpráva Nejvyššího kontrolního úřadu. Usnesení k řešení nebyly realizovány. Vyvozenými pracovními závěry byly např. současný systém rozdělení rolí mezi státem a samosprávou vytváří nedostatečné možnosti k vynucení aktivit v daném rozsahu a kvalitě, nebo že v praxi existují zásahy samosprávy do výkonu státní správy v této oblasti.¹⁵

Reakcí MPSV v roce 2004 byl první návrh věcného záměru zákona o sociální pomoci s předpokladem vytvoření specializované regionální správy a převodu agendy na „Okresní úřady práce a sociálních věcí“. Návrh byl s odporem vypuštěn a práce na vytvoření státního sociálního úřadu byly obnoveny až v roce 2006. Od roku 1992 bylo na MPSV vypracováno celkem 5 návrhů. Od prvního návrhu do koncové realizace uplynulo 20 let.¹⁶

V roce 1996 vstoupil v platnost již několikrát zmíněný zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře a dávky poskytované z tohoto systému sociálního zabezpečení byly spravovány okresními úřady. V souvislosti s reformou veřejné správy dle zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, byly kompetence převedeny na obce s rozšířenou působností. Od 1.4.2004 byly nakonec tyto kompetence převedeny z obecních úřadů s rozšířenou působností na úřady práce, s výjimkou hlavního města Prahy. Agenda SSP byla v Praze převedena na úřad práce až k 1.1.2009. Změnu upravil zákon č. 453/2003 Sb., který novelizoval původní zákon o SSP, ve znění pozdějších předpisů. Jednotlivé úřady tak zahájily jednání s obcemi již před nabytím účinnosti tohoto zákona a postupně upřesnily podmínky pro převod agendy.

¹⁵ PRŮŠA, L., P. VÍŠEK a R. JAHODA. *Alchymie nepojistných sociálních dávek*, 2014. s. 145.

¹⁶ Tamtéž. s. 147.

2.3.2 Ústřední orgán státní sociální podpory

Ústřední orgán státní správy je složka státní moci, které vykonává správu ve věcně vymezené oblasti. Jedná se o správní úřad, který je na vrcholu správní hierarchie a jemuž není nadřazen žádný jiný úřad, ale pouze vláda ČR. Ústředním orgánem státní správy je **ministerstvo**. Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, rozlišuje ústřední orgány státní správy podle toho, kdo stojí v jeho čele. Přesněji jedná-li se o člena vlády.

V ČR působí tyto ústřední orgány státní správy, **v jejichž čele je člen vlády** - Ministerstvo financí, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo kultury, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo obrany, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo životního prostředí.¹⁷

Dále v ČR působí ústřední orgány, **v jejichž čele není člen vlády** (např. Úřad vlády České republiky, Český telekomunikační úřad, Český statistický úřad, Český úřad zeměměřičský a katastrální, Český báňský úřad, Energetický regulační úřad, Úřad pro ochranu osobních údajů, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání a další).¹⁸

Ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy plní svou funkci podle zákona a jiných obecně závazných právních předpisů, a to jak v České republice, tak i v Evropské unii.

Dávky SSP spadají do resortu MPSV, jehož působnost je upravena § 9 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

MPSV je ústředním orgánem státní správy pro:

- pracovněprávní vztahy,
- bezpečnost práce, zaměstnanost a rekvalifikaci,
- kolektivní vyjednávání, mzdy a jiné odměny za práci,
- důchodové zabezpečení,
- nemocenské pojištění,
- sociální péči,

¹⁷ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR. 2016.

¹⁸ Tamtéž. 2016.

- péči o pracovní podmínky žen a mladistvých,
- právní ochranu mateřství,
- péči o rodinu a děti, péči o občany, kteří potřebují zvláštní pomoc,
- pro další otázky mzdové a sociální politiky.¹⁹

V roce 2011 ministerstvo zahájilo proces sociální reformy, která zahrnuje novelu zákona o zaměstnanosti, návrh zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, novelu zákona o sociálně-právní ochraně dětí a novelizaci zákonů souvisejících se sjednocením výplaty nepojistných sociálních dávek. Je zaměřeno především na výplatu dávek v rámci důchodového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi, zaměstnanosti a SSP.

Organizace podřízené MPSV jsou Úřad práce ČR (ÚPČR), Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ), Státní úřad inspekce práce (SÚIP) a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (ÚMPOD). MPSV je také zřizovatelem **pěti ústavů sociální péče** – Centrum sociálních služeb Tloskov, Centrum pobytových a terénních sociálních služeb Zbůch, Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích, Centrum Kociánka a Centrum sociálních služeb Hrabyně. Dále vykonává zastupitelskou funkci Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV), Výzkumného ústavu bezpečnosti práce (VÚBP), Technické inspekce České republiky (TI ČR) a Fondu dalšího vzdělávání (FDV).

Od 29.1.2014 je **ministerní práce a sociálních věcí Michaela Marksová**.²⁰

2.3.3 Správní orgán státní sociální podpory

Správním orgánem SSP je Úřad práce České republiky. ÚPČR je správním úřadem s celostátní působností a je zařazen mezi organizační složky státu. Byl zřízen 1.4.2011 zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. ÚPČR je podřízen MPSV.²¹

ÚPČR je tvořen generálním ředitelstvím, krajskými pobočkami a pobočkou pro hlavní město Prahu. Součástí krajských poboček jsou kontaktní pracoviště.²²

¹⁹ Zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR. 2016.

²⁰ MPSV. 2016a. [online].

²¹ Portál Ministerstva práce a sociálních věcí. 2016a. [online].

²² Tamtéž. 2016a. [online].

Správní řízení ÚPČR se řídí zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a dále zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. ÚPČR rozhoduje ve správním řízení prvního stupně a o odvoláních proti rozhodnutí vydaným ÚPČR rozhoduje ministerstvo.²³

ÚPČR spravuje oblasti:

- zaměstnanosti,
- ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele,
- státní sociální podpory,
- dávek pro osoby se zdravotním postižením,
- příspěvku na péči a inspekce poskytování sociálních služeb a
- pomoci v hmotné nouzi.²⁴

2.4 Financování státní sociální podpory v České republice

2.4.1 Veřejné finance

Veřejné finance studují ekonomiku veřejného sektoru ve smíšeném systému. Existence veřejných financí je úzce spjata s existencí veřejných statků a projevuje se ve třech funkcích. Jedná se o funkci alokační, redistribuční a stabilizační. **Alokační** funkce představuje vhodný způsob rozložení spotřeby mezi veřejné a soukromé statky. Zabývá se tedy tím, co je financováno z veřejných rozpočtů a zahrnuje 50 % výdajů ze státního rozpočtu. **Redistribuční** funkce je spojena se změnami v rozdělování bohatství v souladu s tím, co společnost považuje za spravedlivé a zahrnuje 40 % výdajů ze státního rozpočtu. **Stabilizační** funkce je spojena s použitím rozpočtové politiky jako nástroje pro dosažení vysoké zaměstnanosti, cenové stability, ekonomického růstu a ve vazbě na dosažení vhodné platební bilance a obchodní bilance a zahrnuje 10 % výdajů ze státního rozpočtu.²⁵

2.4.2 Státní rozpočet

Státní rozpočet je centralizovaný peněžní fond, který hospodaří především na principech **nedobrovolnosti** – způsob získávání příjmu, které tvoří daně, **neekvivalentnosti** – plátce nezíská žádnou konkrétní kompenzaci (veřejný statek) a **nenávratnosti** – prostředky jednou poskytnuté ve prospěch státního rozpočtu se jejich poskytovateli nikdy nevrátí.

²³ Portál Ministerstva práce a sociálních věcí. 2016a. [online].

²⁴ Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve zn. poz. př. 2016.

²⁵ TOMÁNEK, Petr. *Veřejné finance A*. 2013. s. 6 a následující.

Prostřednictvím příjmů a výdajů ze státního rozpočtu jsou realizovány již zmíněné funkce – alokační, redistribuční a stabilizační. Významným aspektem státního rozpočtu je vztah mezi příjmy a výdaji, který musí být bilanční. Obě strany se musejí rovnat. Při záporné bilanci vzniká rozpočtový deficit a tuto situaci je potřebné řešit, např. půjčkou z kapitálového trhu. Státní rozpočet je přijímán ve formě zákona a po jeho schválení se jím musejí řídit všechny součásti státního veřejného sektoru.

Příjmy státního rozpočtu tvoří daně, podíly na clech, pojistné na důchodovém pojištění, poplatky, příjmy od organizací, apod. Největší podíl je tvořen výběrem daní. Výdaje ze státního rozpočtu zahrnují činnost organizačních složek státu, příspěvky na provoz příspěvkových organizací státu, výdaje na dávky důchodového pojištění, dávky nemocenského pojištění, dávky SSP, dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky v nezaměstnanosti, dotace, aj.²⁶

2.4.3 Mandatorní výdaje

Mandatorní výdaje v roce 2015 tvořily téměř 80 % všech výdajů státního rozpočtu. Jde o výdaje, které je stát povinen zajistit podle zákona a vláda nemůže tuto výši ovlivnit. Jedná se o sociální transfery - dávky důchodového pojištění, nemocenské dávky a státní sociální podporu. Mimo sociálních transferů se dále jedná o platby státu do všeobecného zdravotního pojištění, výdaje na dluhovou službu, výplatu státních příspěvků ke stavebnímu spoření, penzijnímu připojištění apod. Růst mandatorních výdajů ovlivnily změna sociálních dávek (např. porodné a rodičovský příspěvek).²⁷

2.4.4 Vývoj výdajů na dávky státní sociální podpory v letech 2009–2014

Vývoj výdajů na dávky státní sociální podpory v letech 2009–2014 znázorňuje Tab. 2.1 a grafické znázornění je uvedeno v příloze č. 1.

²⁶ TOMÁNEK, Petr. *Veřejné finance A*. 2013. s. 65 a následující.

²⁷ Informační centrum vlády. 2016a. [online].

Tab. 2.1 Vývoj výdajů na dávky SSP v letech 2009–2014 (v mil. Kč)

Dávky státní sociální podpory	V letech					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Přídavek na dítě	4 736	3 862	3 498	3 334	3 329	3 207
Sociální příplatek	2 962	3 100	786	49	0	0
Příspěvek na bydlení	2 280	3 521	4 641	5 734	7 403	8 844
Rodičovský příspěvek	28 586	27 722	25 709	24 963	24 336	22 913
Porodné	1 579	1 565	292	144	148	143
Pohřebné	17	16	15	15	14	13
Dávky pěstounské péče	922	1 005	1 073	1 237	2 052	2 383
Příspěvek na úhradu potřeb dítěte					799	909
Odměna pěstouna					1 191	1 424
Příspěvek při převzetí dítěte					20	22
Příspěvek při zakoupení motorového vozidla					29	12
Příspěvek při ukončení pěstounské péče					13	16
VÝDAJE CELKEM	41 082	40 791	36 014	35 461	37 282	37 503

Zdroj: Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech 2014. Vlastní zpracování.

Základním ukazatelem pro určení nároku na dávky SSP je životní minimum, jehož výši se stanovuje minimální hranice příjmu rodiny. Výši vyplacených dávek SSP v letech 2009–2014 výrazně ovlivnily nejen demografické a socioekonomické změny, ale také změny legislativní. Legislativní změny ve sledovaném období jsou zpracovány do tabulky, která je znázorněna v příloze č. 2.

V roce 2009 byly nastaveny podmínky pro čerpání dávek ze systému SSP následovně:

- **přídavek na dítě** – byl nově stanoven nárok nezaopatřeného dítěte do 26 let věku, žijící v rodině s rozhodným příjmem nepřevyšujícím 2,4 násobek životního minima rodiny; ve 2. pololetí 2009 v důsledku dopadů celosvětové hospodářské krize byl přídavek na dítě navýšen o 50 Kč za kalendářní měsíc a rozhodný příjem změněn na 2,5 násobku životního minima rodiny;
- **sociální příplatek** – rozhodný příjem rodiny nesměl převýšit 2,0 násobek životního minima a vliv na výši dávky měl také věk a počet nezaopatřených dětí, zdravotní stav dítěte nebo rodiče, dále osamělost rodiče, studium dítěte, popř. narození dvojčat a více dětí najednou,
- **rodičovský příspěvek** – byl stanoven ve třech základních výměrách a to ve zvýšené výměře v částce 11 400 Kč za kalendářní měsíc, v základní výměře v částce 7600 Kč za kalendářní měsíc a ve snížené výměře v částce 3800 Kč za kalendářní měsíc; pokud rodič pečoval o dítě dlouhodobě zdravotně postižené nebo

dlouhodobě těžce zdravotně postižené bez nároku na příspěvek na péči byl rodičovský příspěvek poskytnut i v nižší výměře v částce 3000 Kč za kalendářní měsíc do 7 nebo 15 let věku dítěte;

- **porodné** – byl stanoven pro každé živě narozené dítě ve výši 13 000 Kč (jednorázově),
- **pohřebné** – byl stanoven nárok osobě, který vypravila pohřeb zemřelému nezaopatřenému dítěte nebo rodiči nezaopatřeného dítěte.²⁸

Důsledkem legislativních změn platných od 1.1.2011 byly změněny podmínky pro poskytování dávek ze systému SSP takto:

- **sociální příplatek** – podmíněn péčí o dítě dlouhodobě nemocné, dlouhodobě zdravotně postižené, dlouhodobě těžce zdravotně postižené, nebo pokud jeden z rodičů byl dlouhodobě těžce zdravotně postižený,
- **rodičovský příspěvek** – u tříleté varianty došlo k posunu termínu volby výměry rodičovského příspěvku z 21. měsíce na 9. měsíc věku nejmladšího dítěte a změna čtyřleté varianty tak, že do 9. měsíce věku dítěte činí výše 7600 Kč za kalendářní měsíc a od 10. měsíce věku dítěte dochází ke snížení výše na částku 3800 Kč za kalendářní měsíc do 4 let věku dítěte,
- **porodné** – nárok vznikl na první živě narozené dítě a rozhodný příjem rodiny nepřesahoval 2,4 násobek životního minima.²⁹

Poslední legislativní změna proběhla v roce 2013, kdy byl sociální příplatek zcela zrušen, a došlo ke změnám dávek:

- **rodičovský příspěvek** – byla stanovena pružná volba délky a výše rodičovského příspěvku závisující na aktuální sociální situaci rodiny; byla stanovena celková částka na nejmladší dítě v rodině ve výši 220 000 Kč. Dávka může být poskytnuta nejdéle do 4 let věku dítěte a v nejvyšší částce 11 500 Kč za kalendářní měsíc a volbu je možné provést vždy jednou po uplynutí tří kalendářních měsíců.³⁰

Z Obr. 1 v příloze č. 1 lze konstatovat, že v roce 2011 došlo k výraznému poklesu výdajů na dávky SSP, což bylo zapříčiněno převážně změnou nároku na dávku sociální příplatek, který byl následně k 31.12.2012 zcela zrušen. Objem výdajů ze státního rozpočtu na dávky

²⁸ Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v ČR ve vývojových řadách a grafech 2009. 2010.

²⁹ Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v ČR ve vývojových řadách a grafech 2010. 2011.

³⁰ Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v ČR ve vývojových řadách a grafech 2013. 2014.

SSP dále ovlivnila změny nároku na dávku porodné. Nárok byl stanoven pouze na první živě narozené dítě a dávka přetransformována na dávku testovanou na příjmu. Byl stanoven zákonný koeficient 2,7 násobku životního minima. Od roku 2013 naopak dochází k postupnému navyšování mandatorních výdajů. Nárůst je ovlivněn zvýšeným počtem žádostí o dávku příspěvek na bydlení a o dávky pěstounské péče.

Byly srovnány výdaje ze státního rozpočtu na třech dávkách SSP v letech 2009–2014. Znázorněno na Obr. 2 v příloze č. 1. Nejvyšší výdaje jsou vynaloženy na výplatu dávky rodičovský příspěvek. Postupně dochází k jejich poklesu, což je ovlivněno demografickými vlivy, převážně sníženou porodností, ale pokles není natolik výrazný. Objem výdajů od roku 2009 do roku 2014 klesl o 19,8 %. Oproti tomu na dávku příspěvku na bydlení výdaje vzrostly o 32,2 %, což souvisí s neustálým navyšováním předpisu za užívání bytu za m² a také pronájem bytu v osobním vlastnictví se stanovením nájemného vč. služeb často převyšujícím částku 10 000 Kč za kalendářní měsíc. Třetí nejžádanější dávkou je přídavek na dítě, na který se výdaje mění pouze nepatrně. Poklesy a nárůsty jsou zaznamenávány v rozsahu 100 000 až 1 000 000 Kč.

3 Analýza správy dávek státní sociální podpory na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR

ÚPČR je dle zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změnách souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, organizačně rozdělen následovně:

- generální ředitelství;
- krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu, které řídí ředitel krajské pobočky;
- kontaktní pracoviště, která jsou součástí krajských poboček, řízená ředitelem nebo vedoucím.³¹

ÚP jako hlavní článek služeb v oblasti zaměstnanosti vznikl v roce 1990 a to přijetím zákonného opatření předsednictva České národní rady č. 306/1990 Sb., o zřízení úřadů práce. Na úřad práce byla přenesena působnost ve věcech pracovních, které byly do té doby v působnosti okresních národních výborů. V roce 1990 fungovalo v rámci České republiky celkem 76 úřadů práce ve všech okresech a hlavním městě Praze. V roce 1996 pak stoupl počet těchto úřadů na 77, což bylo ovlivněno vznikem okresu Jeseník. V roce 2003 bylo 14 úřadů pověřeno výkonem činnosti pro realizaci státní politiky zaměstnanosti a v roce 2004 převzaly tyto úřady i agendu systému SSP, která byla do té doby v působnosti obcí s rozšířenou působností. Výjimkou bylo hlavní město Praha, kde byla agenda převedena až v roce 2009.

Podstatnou změnou prošly úřady v roce 2011, kdy byla výrazně změněna organizační struktura a uspořádání úřadů. Změny vycházely ze zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Byl vytvořen centralizovaný Úřad práce ČR v čele s generálním ředitelem, který zaštiťuje 14 krajských poboček. Krajské pobočky jsou dále rozděleny na kontaktní pracoviště. Krajská pobočka zajišťuje především činnost v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti a kontaktní pracoviště v oblasti zprostředkování práce, státní sociální podpory a hmotné nouze. Z ÚPČR se dále stalo jediné výplatní místo pro všechny nepojistné sociální dávky. Před touto změnou působilo v 77 úřadech práce celkem 8136 zaměstnanců a po převodu dalších agend tento počet výrazně klesl na 6183. Následně v roce 2013 vláda ČR schválila personální navýšení o 700 zaměstnanců, čímž měl počet

³¹ Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. 2016.

zaměstnanců ÚPČR stoupnout na 9000 kmenových zaměstnanců. V roce 2013 zaměstnával ÚPČR 9271³² zaměstnanců a v roce 2014 stoupl počet zaměstnanců na 10 586³³.

3.1 Krajská pobočka a kontaktní pracoviště Úřadu práce České republiky

V čele krajské pobočky je ředitel, který řídí příslušnou krajskou pobočku a jedná za daný Úřad v záležitostech spadajících do jeho působnosti. Výjimkou jsou případy, kdy je k jednání oprávněn pouze generální ředitel ÚPČR.

V ČR je ÚPČR v současnosti (2016) rozčleněn na 14 krajských poboček působících v daném kraji. Seznam krajských poboček je uveden v příloze č. 3 a organizační struktura krajské pobočky je uvedena v příloze č. 4. Krajská pobočka se dále člení na odbory:

- a) odbor kancelář krajské pobočky,
- b) odbor kontrolně právní,
- c) odbor zaměstnanosti,
- d) odbor nepojistných sociálních dávek,
- e) kontaktní pracoviště.³⁴

Odbor nepojistných sociálních dávek zpracovává, realizuje a řídí metodiku, koncepci a strategie v této oblasti. Koordinuje výplaty dávek ve smyslu zákona o SSP, zákona o hmotné nouzi, zákona o sociálních službách, zákona o sociálněprávní ochraně dětí a zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Tyto metodiky se také dotýkají občanů pohybujících se v Evropské unii a to dle příslušných předpisů Evropského společenství a Evropské unie. Dále odbor spravuje i agendu státních příspěvků na výkon pěstounské péče a agendu inspekce v oblasti sociálněprávní ochrany dětí.³⁵

Kontaktní pracoviště Úřadu práce České republiky (dále jen KoP ÚPČR) řídí vedoucí, který je podřízen řediteli krajské pobočky. Organizační struktura vybraného KoP je znázorněna na Obr. 3.1 a KoP může být členěno na:

- a) oddělení zaměstnanosti,
- b) oddělení SSP a dávek pěstounské péče,
- c) oddělení hmotné nouze,

³² MFCR. 2016a. [online]. *Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2013*. část G. Tabulková část k návrhu státního závěrečného účtu České republiky. Tabulka č. 10. s. 2.

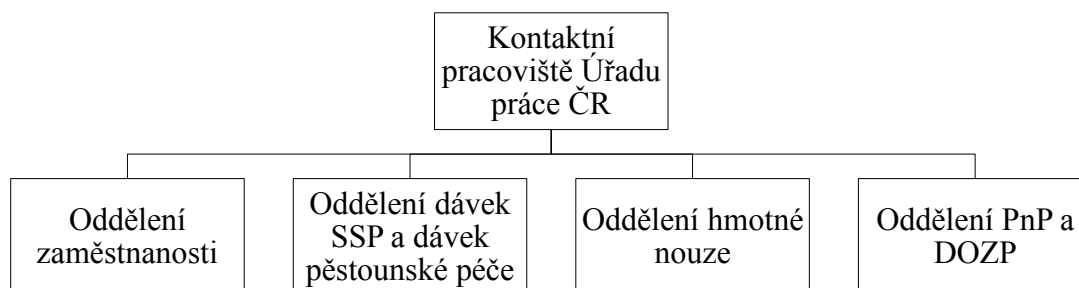
³³ MFCR. 2016a. [online]. *Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2014*. část G. Tabulková část k návrhu státního závěrečného účtu České republiky. Tabulka č. 10. s. 2.

³⁴ ÚPČR – vnitřní řídicí akt. *Rozhodnutí generálního ředitele č. 5/2015*. 2015.

³⁵ Tamtéž.

- d) oddělení příspěvku na péči a dávek osobám se zdravotním postižením (PnP a DOZP).³⁶

Obr. 3.1 Organizační struktura vybraného KoP ÚPČR



Zdroj: ÚPČR – vnitřní řídicí akt. Rozhodnutí generálního ředitele č. 5/2015. 2015. Vlastní zpracování.

Vybrané KoP ÚPČR je součástí krajské pobočky v Ostravě. Krajská pobočka v Ostravě je správním orgánem pro území Moravskoslezského kraje se sídlem na adrese Zahradní 368/12, Moravská Ostrava, 701 00 Ostrava, a je dále rozdělena na celkem 22 kontaktních pracovišť - Bílovec, Bohumín, Bruntál, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Rýmařov, Třinec, Vítkov a Ostrava. Město Ostrava jakožto jedno ze statutárních měst v ČR je rozčleněno na městské obvody a z důvodu velikosti správního území působí v Ostravě celkem tři kontaktní pracoviště, každé spravující jinou část města Ostravy (uvedeno rozdělení správních obvodů pro agendu SSP v roce 2016):

KoP Ostrava-Centrum - Hošťálkovice, Lhotka, Mariánské Hory a Hulváky, Michálkovice, Mor. Ostrava a Přívoz, Petřkovice, Radvanice a Bartovice, Slezská Ostrava, Vítkovice, Zábřeh, přidružené obce (Šenov a Václavovice);

KoP Ostrava-Jih - Bělský Les, Dubina, Hrabová, Hrabůvka, Nová Bělá, Stará Bělá, Proskovice, Stará Ves nad Ondřejnicí, Výškovice, Vratimov;

KoP Ostrava-Poruba - Krásné Pole, Martinov, Nová Ves, Plesná, Polanka nad Odrou, Poruba, Pustkovec, Svinov, Třebovice, přidružené obce (Čavisov, Dolní Lhota, Horní Lhota, Klimkovice, Kyjovice, Olbramice, Velká Polom, Vřesina, Zbyslavice).³⁷

³⁶ ÚPČR – vnitřní řídicí akt. *Rozhodnutí generálního ředitele č. 5/2015*. 2015. článek 29 a článek 30. s. 19-20.

³⁷ MPSV. 2016a. [online]

Žádosti o dávky SSP jsou zpracovávány na příslušném KoP podle trvalého pobytu oprávněné osoby. Vybraným KoP ÚPČR je KoP Ostrava-Poruba. Správním územím vybraného KoP je tzv. Ostrava-Západ, spravující obvody Krásné Pole, Martinov, Nová Ves, Plesná, Polanka nad Odrou, Poruba, Pustkovec, Svinov, Třebovice a dále přidružené obce Čavisov, Dolní Lhota, Horní Lhota, Klimkovice, Kyjovice, Olbramice, Velká Polom, Vřesina, Zbyslavice). Žadatelé přihlášení k trvalému pobytu v tomto správním území mohou podat žádosti o dávky SSP na KoP se sídlem na adrese Opavská 1118/33, Poruba, 708 00 Ostrava 8.

Na tomto KoP vykonává agendu SSP celkem 15 zaměstnanců. Z toho 10 na pozici pracovník dávek SSP a dávek pěstounské péče (referent), 4 na pozici ověřovatelé dávek SSP a dávek pěstounské péče (metodik) a 1 vedoucí oddělení dávek SSP a dávek pěstounské péče.

Náplní práce **referenta** je přímý kontakt se žadateli o dávky SSP; zejména podávání informací ohledně nároku na dávky SSP, příjem žádostí o dávky SSP a jejich zpracování. Při zjištění nedostatků žádosti je referent povinen žadatele písemně vyzvat k doplnění nebo odstranění vad žádosti. Každý referent je přidělen nepřímo nadřízenému metodikovi, který zpracovanou dávku kontroluje a vydá oznámení o přiznání dávky nebo rozhodnutí o zamítnutí dávky. Mezi odpovědnost vedoucího patří dohled nad prací podřízených pracovníků a výkon dalších činností při řízení KoP. Žadatelé o dávky SSP jsou přiděleni příslušnému referentovi podle počátečních písmen příjmení, jak je uvedeno v Tab. 3.1.

Tab. 3.1 Rozdělení žadatelů mezi referenty

Referent	Počáteční písmeno příjmení	Metodik
1	A, B, Ha	1
2	C, G, E, I, J, N	
3	Kr-Kž, L, O	
4	P, Va-Ve	2
5	Č, Ch, M	
6	S, Vi-Vo	3
7	Š, T, U, Y, Z	
8	D, Ď, Hb-Hž	4
9	R, Ř, Vr-Vž, W, Ž	
10	F, Ka-Kož	

Zdroj: Vlastní zpracování.

Náplní práce **metodika** je kontrola zpracovaných žádostí, popř. upozornění na odstranění jejich vad. Metodik vydává dle správního řádu oznámení a rozhodnutí. Žadatel po podání žádosti a splnění všech podmínek obdrží písemné rozhodnutí a to do 30dnů ode dne podání

žádosti. Pokud byla dávka přiznána ÚPČR (metodik) zašle písemné oznámení o přiznání nebo změně výše dávky a žadatel může do 30dnů podat proti oznámení písemnou námitku nebo ÚPČR (metodik) zašle doporučeně písemné rozhodnutí o dávce ve stanovené lhůtě do 30dnů a žadatel může podat odvolání proti rozhodnutí do 15dnů; o odvolání dále rozhoduje krajský úřad, popř. ministerstvo. Pokud dávka nebyla přiznána, ÚPČR (metodik) zašle žadateli doporučeně rozhodnutí o dávce ve stanovené lhůtě do 30dnů a žadatel může podat odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti do 15dnů; o odvolání rozhoduje krajský úřad, popř. ministerstvo.

3.2 Dávky státní sociální podpory v praxi

V praxi je potřeba ke stanovení nároku na dávky vycházet nejen ze zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění pozdějších předpisů, ale také další legislativy, např. zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, nebo nařízením vlády, kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze SSP pro každý kalendářní rok stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částky, které se započítávají za pevná paliva a částky normativních nákladů na bydlení. Zákonem stanovené částky životního minima jsou uvedeny v Tab. 3.2.

Tab. 3.2 Částky životního minima platné od 1.1.2012 (v Kč za kalendářní měsíc)

Jednotlivec	3 410
Rodina:	
první dospělá osoba v domácnosti	3 140
druhá dospělá osoba v domácnosti	2 830
Nezaopatřené dítě ve věku:	
do 6 let	1 740
od 6 do 15 let	2 140
od 15 do 26 let	2 450

Zdroj: Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Vlastní zpracování.

3.2.1 Porodné

Na dávku vzniká nárok v souvislosti s porodem prvního a druhého živě narozeného dítěte za splnění podmínky stanovené od 1.1.2011 a to, že rozhodný příjem rodiny nepřevyší 2,7 násobek životního minima.³⁸ Obě podmínky stanovené zákonem musejí být splněny současně.³⁹ Žádost o dávku je nutno podávat pouze na předepsaných tiskopisech MPSV, které

³⁸ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. 2016.

³⁹ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012, 15 s. 129.

jsou dostupné na kontaktních pracovištích nebo online z internetových stránek portal.mpsv.cz v sekci Formuláře.

Nárok na dávku má v první řadě žena, která porodila své první nebo druhé živé dítě. Pokud žena, která dítě porodila, zemřela a splnila podmínky stanovené zákonem a nebylo-li porodné vyplaceno jí nebo jiné osobě, nárok na dávku má otec prvního nebo druhého živě narozeného dítěte.

Rozhodný příjem rodiny pro přiznání dávky porodného je dán součinem částky životního minima rodiny a zákonného koeficientu 2,7, který je posuzován za kalendářní čtvrtletí, předcházející kalendářnímu čtvrtletí, ve kterém se dítě narodilo.

Výše dávky činí 13 000 Kč na první živě narozené dítě a 10 000 Kč na druhé živě narozené dítě.⁴⁰

Modelový příklad:

Jedná se úplnou rodinu – dva rodiče, jedno dítě ve věku 7 let a druhé dítě narozeno 27.8.2015. Žadatelka podává žádost o porodné na předepsaném tiskopisu MPSV a dva doklady o výši čtvrtletního příjmu za rozhodné období, kterým je 2. čtvrtletí 2015.

Otec je zaměstnaný na hlavní pracovní poměr. Za kalendářní čtvrtletí měl příjmy:

- 22 429 Kč ze závislé činnosti,
- 1945 Kč náhradu mzdy na dobu prvních 14dnů dočasné pracovní neschopnosti,
- 1358 Kč nemocenskou vyplacenou OSSZ,
- 1365 Kč vrácena daň Finančním úřadem.

Matka měla příjmy:

- 1689 Kč náhrada mzdy na dobu prvních 14dnů dočasné pracovní neschopnosti,
- 9776 Kč nemocenskou vyplacenou OSSZ.

Stanovení nároku na dávku:

Životní minimum rodiny činí:

- 3140 Kč pro první dospělou osobu (otce),
- 2830 Kč pro druhou dospělou osobu (matku),
- 2140 Kč pro dítě ve věku 7 let
- 1740 Kč pro narozené dítě.

⁴⁰ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. 2016.

Výpočet: $\check{M} = 3140 + 2830 + 2140 + 1740$

$\check{M} = 9850$ Kč

Hranice příjmu rozhodných pro přiznání dávky

$9850 \times 2,7 = 26\,595$ Kč za měsíc, tj. 79 785 Kč

$RPR = 22\,429 + 1945 + 1358 + 1365 + 1689 + 9776$

$RPR = 38\,562$ Kč, tj. 12 854 Kč za měsíc

Nárok na dávku vzniká z důvodu, že rozhodný příjem v rodině činí 12 854 Kč a nepřevyšuje součin životního minima 9850 Kč a koeficientu 2,70, který činí 26 595 Kč. Dávka vyplacena v jednorázové výši 10 000 Kč z důvodu, že se jedná o druhé živé narozené dítě.

3.2.2 Přídavek na dítě

Jedná se o základní dávku pro rodiny s nezaopatřenými dětmi, která pomáhá krýt náklady spojené s výchovou nezaopatřeného dítěte. Nárok má nezaopatřené dítě, a to i v případě, že za nezletilé nezaopatřené dítě uplatňuje nárok zákonný zástupce.⁴¹

Nárok na dávku závisí na příjmu nezaopatřeného dítěte a osob společně posuzovaných za předpokladu, že rozhodný příjem rodiny nepřevyší 2,4 násobek životního minima.⁴²

Rozhodný příjem rodiny pro přiznání dávky přídavku na dítě je dán součinem částky životního minima rodiny a zákonného koeficientu, který je posuzovaných za kalendářní rok, předcházející roku, v němž je uplatněn nárok na dávku (tzn. že, vznikne-li nárok na přídavek na dítě v období od 1.10.2015 do 30.9.2016, posuzují se příjmy společně posuzovaných osob za rok 2014).

Výše dávky je stanovena ve třech základních výměrách podle věku dítěte a to:

- dítěti do 6 let věku v měsíční výši 500 Kč za kalendářní měsíc,
- dítěti od 6 let do 15 let věku v měsíční výši 610 Kč za kalendářní měsíc,
- dítěti do 15 let do 26 let věku v měsíční výši 700 Kč za kalendářní měsíc.⁴³

Výše hranice příjmu rozhodných pro přiznání dávky je určena jako součet částek životního minima rodiny vynásobený koeficientem 2,4. Výše životního minima za kalendářní měsíc při různém složení rodiny pro nárok na dávku je pro představu uvedena v Tab. 3.3.

⁴¹ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012, s. 84.

⁴² Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. 2016.

⁴³ Tamtéž. 2016.

Tab. 3.3 Výše životního minima při různém složení rodiny (v Kč za kalendářní měsíc)

Úplná rodina s počtem nezaopatřených dětí	Životní minimum rodiny
jedno do 6 let	7 710
dvě 5, 8 let	9 850
tři 5, 8, 12 let	11 990
čtyři 5, 8, 12, 16 let	14 440

Zdroj: Vlastní zpracování.

Modelový příklad 2:

Jedná se úplnou rodinu – dva rodiče a dvě děti. Žadatel podává žádost o přídavek na dítě na předepsaném tiskopisu MPSV, dva doklady o výši ročního příjmu za rozhodné období, kterým je rok 2014.

Otec pracoval celý rok a jeho příjmy činí:

- 111 608 Kč ze závislé činnosti.

Matka byla vedena v evidenci Úřadu práce v období od 1.1.2014 do 17.8.2014 a v období od 18.8.2014 do 31.12.2014 byla v domácnosti, nikde nepracovala, nepodnikala a neměla žádný příjem. Děti jsou ve věku 14 a 11 let.

Stanovení nároku na dávku:

Životní minimum rodiny činí:

- 3140 Kč pro první dospělou osobu (otce),
- 2830 Kč pro druhou dospělou osobu (matku),
- 2140 Kč pro dítě ve věku 14 let,
- 2140 Kč pro dítě ve věku 11 let.

Výpočet: $\check{Z}M = 3140 + 2830 + 2140 + 2140$

$\check{Z}M = 10\,250$ Kč

Hranice příjmu rozhodných pro přiznání dávky

$10\,250 \times 2,4 = 24\,600$ Kč za měsíc, tj. 295 200 Kč

RPR = 111 608 Kč

Nárok na dávku vzniká z důvodu, že rozhodný příjem v rodině činí 9300,67 Kč a nepřevyšuje součin životního minima 10 250 Kč a koeficientu 2,4, který činí 24 600 Kč.

Dávka je vyplácena v měsíční výši 610 Kč na dítě ve věku 14 let a 610 Kč na dítě ve věku 11 let do 30.9.2016. Od 1.10.2016 je potřeba doložit doklady o výši příjmu za rozhodné období, kterým bude rok 2015 všech členů rodiny.

3.2.3 Rodičovský příspěvek

Nárok na dávku má rodič, který po celý kalendářní měsíc řádně, celodenně a osobně pečuje o nejmladší dítě v rodině. Dávka rodičovského příspěvku náleží rodiči za splnění zákonných podmínek až do vyčerpání stanovené částky 220 000 Kč, nejdéle však do 4 let věku nejmladšího dítěte.⁴⁴ Nárok zakládá vždy nejmladší dítě v rodině a to již od měsíce, ve kterém se dítě narodilo, bez ohledu na to, že celková částka 220 000 Kč na starší dítě nebyla vyplacena. Nárok na doplacení rozdílu mezi vyplacenou a celkovou částkou 220 000 Kč nevzniká.

Pro stanovení nároku a měsíční výše rodičovského příspěvku je rozhodná výše denního vyměřovacího základu pro stanovení peněžité pomoci v mateřství nebo nemocenské v souvislosti s porodem podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Lze-li stanovit denní vyměřovací základ oběma rodičům, vychází se pro volbu výše rodičovského příspěvku z vyššího denního vyměřovacího základu. Pro stanovení nejvyššího limitu volby se vychází z tzv. redukovaného denního vyměřovacího základu, který je stanoven ke dni vzniku sociální události – narození dítěte. Denní vyměřovací základ vypočte Okresní správa sociálního zabezpečení (dále jen OSSZ) z potvrzení zaměstnavatele. U osob samostatně výdělečně činných vychází OSSZ z vlastních dostupných informací. Nevznikne-li nárok na stanovení denního vyměřovacího základu ani jednomu z rodičů, pak nemůže rodič, který je žadatelem o dávku, provést volbu a rodičovský příspěvek je přiznán v základní výměře, která je upravena zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění pozdějších předpisů, viz dále v textu.⁴⁵

Stanovená výše denního vyměřovacího základu jednoho z rodičů určí nejvyšší možnou měsíční částku rodičovského příspěvku, jakou rodič může zvolit. Maximální měsíční částka je opět omezena zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, na 11 500 Kč. Výše měsíční částky je pak stanovena jako 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu rodiče. Pokud je výsledná částka vyšší než 7600 Kč, pak může provést rodič volbu do této výše nebo do maximální výše. V případě, že je výsledná částka nižší než

⁴⁴ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012, s. 104.

⁴⁵ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012, s. 105.

7600 Kč, smí rodič provést volbu do výše 7600 Kč měsíčně.⁴⁶ Volbu výše provádí pouze rodič, který uplatnil nárok na dávku, a to i v případě, že výše rodičovského příspěvku vychází z denního vyměřovacího základu druhého rodiče. Volbou měsíční výše, kterou lze provést jednou za tři kalendářní měsíce, je ovlivněna i délka rodičovského příspěvku do vyčerpání celkové částky 220 000 Kč.⁴⁷ V případě, že ani jednomu z rodičů nelze stanovit denní vyměřovací základ je rodičovský příspěvek přiznán v základní výměře ve výši 7600 Kč měsíčně do konce 9. měsíce věku dítěte a od 10. měsíce věku dítěte je snížen na částku 3800 Kč měsíčně do 4 let věku dítěte.⁴⁸ Nastanou-li změny v okruhu společně posuzovaných osob a v souvislosti s tím dojde i ke změně denního vyměřovacího základu, pak je provedena nová volba od měsíce následující po měsíci, v němž ke změnám došlo a není tedy dodržena podmínka volby po třech kalendářních měsících.⁴⁹

Nárok na rodičovský příspěvek dále vzniká za podmínek, že je péče o toto dítě splněna po celý kalendářní měsíc. Výjimka vzniká v daných případech a podmínka péče po celý kalendářní měsíc je splněna.⁵⁰ Jedná se o kalendářní měsíc, v němž:

- se dítě narodilo,
- rodič měl nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo nemocenské poskytované v souvislosti s porodem,
- převzetí dítěte do péče,
- dítě dosáhlo 4 let věku,
- dítě nebo rodič zemřeli,
- rodič převzal do péče vlastní dítě, které bylo svěřeno do péče jiné osoby (např. pěstounská péče na přechodnou dobu).⁵¹

S ohledem na zásadu celodenní péče je zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, dále omezen nárok na rodičovský příspěvek. Jestliže dítě nedosáhlo 2 let věku, pak může navštěvovat:

- a) jesle, mateřské školy nebo jiné zařízení pro děti předškolního věku v rozsahu převyšujícím 46 hodin v kalendářním měsíci,

⁴⁶ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012, s. 105.

⁴⁷ Tamtéž. s. 106.

⁴⁸ Tamtéž. s. 107.

⁴⁹ Tamtéž. s. 108.

⁵⁰ Tamtéž. s. 111.

⁵¹ Zákon č. 117/1995, Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. 2016

- b) rehabilitační zařízení nebo jesle, mateřskou školu nebo zařízení pro zdravotně postižené předškolního věku, nesmí jeho pobyt v tomto zařízení přesáhnout 4 hodiny denně,
- c) jesle, mateřskou školu nebo obdobné zařízení pro děti předškolního věku nejvýše 6 hodin denně je-li dítě zdravotně postižené.⁵²

Rodičovský příspěvek je netestovaná dávka, tzn. že, příjmy rodiče pro zlepšení sociální situace v rodině se pro stanovení nároku a výši této dávky neposuzují. Mezi výhody rodičovského příspěvku patří zejména skutečnost, že žadatel o dávku, kterému lze ke dni narození dítěte stanovit denní vyměřovací základ jednoho z rodičů dítěte, má možnost měnit jedenkrát za tři měsíce výši rodičovského příspěvku podle sociální situace v rodině.

3.2.4 Příspěvek na bydlení

Touto dávkou přispívá stát na krytí nákladů spojených s bydlením. Dávka je určena nejen rodinám, ale i jednotlivcům, s nízkými příjmy. Poskytování příspěvku na bydlení podléhá testování příjmu rodiny za kalendářní čtvrtletí, kdy se za příjem považuje i rodičovský příspěvek a přídavek na dítě. Vychází z předpokladu, že rodina nebo jednotlivec může vynaložit na náklady spojené s bydlením hraniční hodnotu, která tvoří 30 % příjmů rodiny nebo jednotlivce. Výše příspěvku na bydlení závisí na skutečných nákladech a má zároveň stanoveny určité limity. Dávku nelze přiznat osobě, která užívá byt na základě podnájemní smlouvy nebo užívá byt z titulu věcného břemene.⁵³

Nárok na dávku má nájemce bytu, uživatel družstevního bytu nebo vlastník bytu, který je v bytě hlášen k trvalému pobytu, jestliže:

- a) jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu rodiny a koeficientu 0,30 (pro hlavní město Prahu 0,35), a zároveň
- b) součin rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 (pro hlavní město Prahu 0,35) není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.⁵⁴

Náklady na bydlení tvoří u **nájemních bytů** nájemné a náklady za plnění poskytované v souvislosti s užíváním bytu, tj. úklid společných prostor, osvětlení společných prostor, výtah nebo čištění komínů. U **družstevních bytů** a **bytů v osobním vlastnictví** tvoří tyto náklady částky srovnatelných nákladů na bydlení, které jsou stanoveny zákonem. Dále jsou přičítány

⁵² Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. 2016

⁵³ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012. s. 15.

⁵⁴ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. 2016.

náklady na plyn, elektřinu, vodné, stočné, odvoz odpadu a centrální vytápění, popř. náklady na pevná paliva. Započitatelné částky za pevná paliva jsou stanoveny zákonem. Pro stanovení výše dávky je výše nákladů vypočtena jako průměr za rozhodné období.⁵⁵

Normativní náklady na bydlení jsou stanoveny jako průměrné náklady na bydlení podle velikosti obce a počtu členů domácnosti. Zahrnují pro nájemní byty částky nájemného v souladu se zákonem o nájemném a pro družstevní byty a byty vlastníků náklady obdobné. Dále jsou zde zahrnuty ceny služeb a energií. Normativní náklady jsou propočítány na přiměřené velikosti bytů pro daný počet osob v nich trvale bydlících.⁵⁶ Konkrétní výše normativních nákladů stanovených nařízením vlády č. 327/2014 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze SSP pro každý kalendářní rok stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva a částek normativních nákladů na bydlení pro rok 2015 jsou uvedeny v příloze č. 4.

Srovnatelné náklady na bydlení jsou stanoveny nařízením vlády a jsou určeny k vyrovnání nákladů na bydlení pro výpočet výše dávky nájemních bytů s byty v osobním vlastnictví. Výše nákladů srovnatelných s nájemným podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, činí pro období od 1.1.2016 do 31.12.2016 jsou uvedeny v příloze č. 4.

Náklady spojené s užíváním bytu nebo rodinného domu zahrnují také **náklady na vytápění pevnými palivy**. V tomto specifickém případě je také nařízením vlády stanovena výše částek, které se započítávají za pevná paliva podle § 25 odst. 1 písm. c) zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Výše těchto částek stanovených pro rok 2016 jsou uvedeny v příloze č. 4.

Výše dávky příspěvku na bydlení závisí na počtu členů domácnosti a výši jejich příjmu (do příjmu se započítává i rodičovský příspěvek a přídavek na dítě). Výše příspěvku na bydlení se stanoví jako rozdíl mezi fakticky zaplacenými náklady nebo normativními náklady na bydlení, které jsou stanoveny nařízením vlády pro každý rok, a násobkem rozhodného příjmu a koeficientu 0,30 (pro hlavní město Prahu 0,35).⁵⁷

⁵⁵ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012. s. 94.

⁵⁶ Stanoveno podle platné technické normy ČSN 73 4301 Obytné budovy a podle statistického šetření velikosti bytů.

⁵⁷ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012. s. 99.

Modelový příklad:

Jedná se neúplnou rodinu – matka a tři děti, bydlí v nájemním bytě a hradí náklady na bydlení ve výši – nájemné 11 340 Kč měsíčně, plyn 180 Kč měsíčně a elektřina 700 Kč měsíčně. V rozhodném období nedošlo k žádnému vyúčtování. Žadatel podává žádost o příspěvek na bydlení na předepsaném tiskopisu MPSV, dva doklady o výši čtvrtletního příjmu za rozhodné období, kterým je 4. čtvrtletí 2015 a doklad o výši nákladů na bydlení za rozhodné období, kterým je 4. čtvrtletí 2015.

Matka pobírá rodičovský příspěvek ve výši 3800 Kč měsíčně. Dítě ve věku 13 let je soudně svěřeno do výchovy matky a pobírá výživné od otce ve výši 500 Kč měsíčně a přídavek na dítě ve výši 610 Kč měsíčně, dítě ve věku 7 let je svěřeno do výchovy matky, otec výživné neplatí a dítě pobírá přídavek na dítě ve výši 610 Kč měsíčně a dítě ve věku 2 roky je svěřeno do výchovy matky, otec výživné neplatí a dítě pobírá přídavek na dítě ve výši 500 Kč měsíčně.

Stanovení nároku na dávku:

Životní minimum rodiny činí:

- 3140 Kč pro první dospělou osobu (matku),
- 2140 Kč pro dítě ve věku 13 let,
- 2140 Kč pro dítě ve věku 7 let,
- 1740 Kč pro dítě ve věku 2 let.

Výpočet: $\text{ŽM} = 3140 + 2140 + 2140 + 1740$

$\text{ŽM} = 9160 \text{ Kč}$

$\text{RPR} = 11\,400 + 1500 + 1830 + 1830 + 1500$

$\text{RPR} = 18\,060 \text{ Kč}$, **tj. 6020 Kč za měsíc** (průměrný měsíční příjem rodiny)

Protože průměrný měsíční příjem rodiny nedosahuje částky životního minima, dosadí se pro výpočet výše dávky jako průměrný měsíční příjem částka životního minima, tedy 9160 Kč.

$\text{NnB} = (11\,340 \times 3) + (180 \times 3) + (700 \times 3)$

$\text{NnB} = 36\,660 \text{ Kč}$, **tj. 12 220 Kč za měsíc**

$\text{PnB} = 12\,220 - (9160 \times 0,30)$

$\text{PnB} = 9472 \text{ Kč}$

Doložený měsíční průměr příjmů rodiny za rozhodné období 4. čtvrtletí roku 2015 činí 6020 Kč, součin zákonného koeficientu 0,30 a rozhodného příjmu rodiny činí 1806 Kč. Vzhledem k tomu, že náklady na bydlení, které činí 12 220 Kč, přesahují částku 1806 Kč a současně částka 1806 Kč není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení, která činí 15 526 Kč (k 1.1.2015 měla obec Ostrava 294 200 obyvatel), vzniká nárok na dávku příspěvek na bydlení ve výši 9472 Kč, stanovené podle ustanovení § 27 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

3.2.5 Pohřebné

Účelem této dávky je přispět na náklady spojené s pohřbem. Nárok na dávku mají pouze osoby, které pohřeb vypravili a zaplatili. Pojmem vypravení pohřbu rozumíme zajištění pohřbení zemřelého bez ohledu na formu nebo nákladovost pohřbu a nárok vzniká fyzické osobě dnem pohřbení nebo zpopelnění.⁵⁸

Nárok na dávku má osoba, která vypravila pohřeb zesnulé osobě, která byla ke dni úmrtí:

- a) nezaopatřeným dítětem, anebo
- b) rodičem nezaopatřeného dítěte

a to za podmínky, že zesnulá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území České republiky.⁵⁹

Výše dávky je pevně stanovena v jednorázové částce 5000 Kč bez ohledu na celkovou výši ceny vypraveného pohřbu.⁶⁰

⁵⁸ BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 2012. s. 135.

⁵⁹ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. 2016.

⁶⁰ Tamtéž. 2016.

4 Zhodnocení správy dávek státní sociální podpory na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR

4.1 Statistika údajů k dávkám SSP na vybraném kontaktním pracovišti

4.1.1 Počet podaných žádostí na vybraném kontaktním pracovišti

Dávky SSP, nárok na ně a jejich výše závisí převážně na zákonem stanovených podmínkách. Postupem času se zákon změnil natolik, že některé dávky byly zcela vypuštěny a jiné pozměněny. Vlivem těchto změn dochází také k ročním změnám počtu podaných žádostí. Zkoumaným obdobím je rozmezí let 2011–2015. Během tohoto období došlo k reformě nároku na dávku porodné, zrušení sociálního příplatku a postupnému navyšování normativních nákladů na bydlení pro stanovení nároku na dávku příspěvek na bydlení.

Dávky SSP jsou v České republice spravovány celkem 14 krajskými pobočkami (dle krajů v nichž mají sídlo). Velká a statutární města jsou dále rozdělena na tzv. menší správní obvody. Pro sestavení statistiky je použito Kontaktní pracoviště Ostrava-Západ, spadající pod Krajskou pobočku v Ostravě. Počet podaných žádostí na tomto kontaktním pracovišti v jednotlivých letech zachycuje Tab. 4.1 a meziroční změny Tab. 4.2.

Tab. 4.1 Počet podaných žádostí o dávky SSP v letech 2011–2015

Druh dávky	Rok					Dávka celkem
	2011	2012	2013	2014	2015	
Porodné	116	98	116	126	262	718
Rodičovský příspěvek	1 163	846	903	873	908	4 693
Přídavek na dítě	1 876	1 708	1 895	1 873	1 754	9 106
Příspěvek na bydlení	4 384	4 955	6 248	6 572	7 052	29 211
Pohřebné	26	25	25	19	26	121
Sociální příplatek	184	0	0	0	0	184
Celkem za rok	7 749	7 632	9 187	9 463	10 002	

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tab. 4.2 Meziroční změny v počtu podaných žádostí

Roční změny počtu podaných žádostí	2011 - 2012		2012 – 2013		2013 – 2014		2014 - 2015	
	Změna	počet	Změna	Počet	změna	Počet	změna	počet
Porodné	↓	18	↑	18	↑	20	↑	136
Rodičovský příspěv.	↓	317	↑	57	↓	30	↑	35
Přídavek na dítě	↓	168	↑	187	↓	22	↓	119
Přísp. na bydlení	↑	571	↑	1 293	↑	324	↑	480
Pohřebné	↓	1	=	0	↓	6	↑	7

Zdroj: Vlastní zpracování.

V příloze č. 6 jsou obsažena grafická znázornění vycházející z Tab. 4.1. Jedná se o znázornění počtu podaných žádostí v daném roce, podíl počtu dávek na celkovém přijetí a změny v počtu podaných žádostí v letech 2011–2015. Obr. 1 přílohy č. 6 zachycuje nárůst počtu podaných žádostí o dávky SSP o 29,07 %. Z toho největší podíl na celkovém přijetí žádostí zahrnuje příspěvek na bydlení 67 %. Zbylých 33 % zahrnují žádosti o přídavek na dítě 21 %, o rodičovský příspěvek 11 % a o ostatní dávky 1 %. Vývoj podaných žádostí v čase zachycuje Obr. 2 přílohy č. 6. Zatímco u žádosti o dávku porodné, pohřebné, přídavek na dítě a rodičovský příspěvek nevykazují data žádné výrazné změny, u dávky příspěvku na bydlení dochází k rapidnímu navýšení počtu podaných žádostí z původních 4384 v roce 2011 na 7052 v roce 2015.

Jak je uvedeno v Tab. 4.1 nejvíce žádostí je podáváno o dávku příspěvku na bydlení, jehož počet vzrostl za posledních pět let o 60,8 % původního počtu v roce 2011. Nárůst je ovlivněn převážně každoročními změnami nařízení vlády stanovující hranici normativních nákladů na bydlení pro přiznání příspěvku na bydlení. Porovnání normativních nákladů na bydlení pro rok 2011–2015 pro Ostravu (obec s více než 100 000 obyvateli) je znázorněna v Tab. 4.3. Jsou zde uvedeny i normativní náklady platné pro rok 2016 z čehož lze usuzovat, že počet podaných žádostí v tomto roce opět vzroste. Důvodem pro uplatnění nároku na příspěvek na bydlení je hlavně finanční situace nejen rodin s dětmi, ale i jednotlivců, jejich příjem na pokrytí těchto nákladů není dostačující nebo z jiného důvodu, nejčastěji ztrátu zaměstnání.

Tab. 4.3 Srovnání normativních nákladů platné pro roky 2011–2016 pro obec s více než 100 000 obyvateli (v Kč za kalendářní měsíc)

Nařízení vlády						
Číslo	414/2010	408/2011	482/2012	440/2013	327/2014	395/2015
platné pro rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet osob v rodině (nájemní byt)						
1	5 117	5 616	5 964	6 156	6 052	6 146
2	7 478	8 157	8 663	8 952	8 807	8 945
3	10 328	11 214	11 908	12 312	12 092	12 277
4 a více	13 055	14 135	15 017	15 542	15 283	15 526
Počet osob v rodině (družstevní byt a byt v osobním vlastnictví)						
1	3 723	4 053	4 396	4 448	4 409	4 484
2	5 584	6 042	6 557	6 644	6 588	6 703
3	7 818	8 421	9 131	9 263	9 159	9 316
4 a více	9 950	10 699	11 615	11 792	11 676	11 887

Zdroj: Jednotlivá nařízení vlády platná v letech 2011 až 2015. Vlastní zpracování.

Meziroční změny v těchto částkách v letech 2011–2014 mírně stoupaly. V roce 2015 byly naopak mírně sníženy a následně v roce 2016 došlo znovu k nepatrnému nárůstu.

Další dávkou, o níž jsou nejvíce podávány žádosti, jsou žádosti o přídavek na dítě, přestože v průběhu let 2011–2015 došlo k poklesu zhruba o 6,5 %. Pokles podaných žádostí o přídavek na dítě je ovlivněn výši příjmu rodiny a počtem nezaopatřených dětí v rodině. Většina rodin s nízkými příjmy v roce, v němž žádají o dávku, měli v rozhodném období vysoké příjmy. Z tohoto důvodu dávka nebývá přiznána a v následujícím roce se jejich finanční situace zlepší natolik, že o dávku žádat nepotřebují i kdyby jim pravděpodobně nárok vznikl.

U žádosti o dávky rodičovského příspěvku dochází také k poklesu o 21,9 %. Přesto je stále řazena mezi tři nejžádanější dávky SSP. Pokles podaných žádostí o dávku rodičovského příspěvku je ovlivněn zejména demografickými změnami. Převážně počtem narozených dětí. Dle údajů ČSÚ byl počet narozených dětí v roce 2011 v celé Ostravě 3017 a v roce 2015 bylo evidováno 5440 narozených dětí, což znamená o 178 více než v roce 2014 a o 288 víc než v roce 2013.

Vlivem legislativních změn dochází u příspěvku na bydlení k úpravě nově stanovené definice bytu, za vlastníka je považován i manžel, který užívá byt na základě práva odvozeného od vlastnického práva druhého manžela, do nákladů na bydlení se započítává 80 % normativních nákladů místo skutečně uhrazených nákladů na byt v případech, kdy se

sestěhuje více osob z různých bytů, ruší se doba pobírání příspěvku na bydlení a klient již nepodepisuje, že sociální a majetkové poměry mu neumožňují řešit bydlení jinak než podáním žádosti o příspěvek na bydlení. Na porodné vzniká nárok při narození prvního nebo druhého živě narozeného dítěte, nepřevyšuje-li rozhodný příjem v rodině součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,7. Díky těmto změnám dochází k vyšší pravděpodobnosti přiznání dávek SSP, tudíž narůstá i počet podaných žádostí.

4.1.2 Výdaje na výplatu dávek SSP

Výdaje na výplatu dávek pro vybrané kontaktní pracoviště nelze konkrétně specifikovat, neboť výdaje jsou vedeny pro celou krajskou pobočku. Výdaje vynaložené na výplatu dávek SSP v letech 2011–2015 jsou uvedeny v Tab. 4.4. Částky jsou uvedeny k datu 31.12. a jedná se o celkové výdaje vynaložené během daného roku. Grafické znázornění změny celkových výdajů na všechny dávky SSP v letech 2011–2015 je uvedeno na Obr. 1 v příloze č. 7.

Tab. 4.4 Výdaje na SSP v letech 2011–2015 (v Kč)

	Stav výdajů vynaložených na výplatu dávek ke dni 31.12.				
	2011	2012	2013	2014	2015
Pohřebné	140 000	630 000	480 000	500 000	495 000
Porodné	1 670 500	5 421 000	6 240 000	6 029 300	10 447 100
Přídavek na dítě	31 426 071	137 715 808	138 370 460	137 762 531	137 379 236
Přísp. na bydlení	91 230 525	417 583 564	535 237 249	660 298 113	706 760 242
Rodičovský př.	191 660 291	753 178 307	720 373 144	674 721 198	659 397 216
Sociální příplatek	6 100 213	2 087 126	0	0	0
Výdaje celkem	322,2 mil.	1 316,6 mil.	1 400,7 mil.	1 479,3 mil.	1 514,5 mil.

Zdroj: Statistika systému OKcentrum. Vlastní zpracování.

Dle údajů zveřejněných Českým statistickým úřadem je Moravskoslezský kraj umístěn na 3. místo v počtu obyvatel s počtem 1 217 676. Z toho má 325 640 obyvatel trvalý pobyt na území města Ostravy a jeho správních obvodech.

4.1.3 Nákladovost správy dávek

Hospodaření ÚPČR - rozpočet provozních prostředků byl na rok 2015 schválen ve výši 949 026 tis. Kč, což bylo o 326 200 tis. Kč více, než činil schválený rozpočet na rok 2014.

Na čerpání provozních prostředků mají největší podíl výdaje na nákup služeb - celkem 280 798 tis. Kč. Zahrnují výdaje na poštovní služby, které činí 61 130 tis. Kč, nájemné 54 029 tis. Kč, ostatní služby 153 967 tis. Kč. Zde tvoří největší podíl výdaje na nákup

stravenek pro zaměstnance ve výši 45 955 tis. Kč, úklidové služby 33 152 tis. Kč, ostatní služby 26 475 tis. Kč, tiskařské práce 13 355 tis. Kč, výdaje za ostrahu objektů 10 811 tis. Kč, update programového vybavení 13 333 tis. Kč, povinné revize sítí EZP 4 163 tis. Kč a další. Druhou objemově významnou oblastí je v úhrnu částka 83 110 tis. Kč zahrnující výdaje za elektrickou energii 32 777 tis. Kč, teplo 26 674 tis. Kč a plyn 14 441 tis. Kč, výdaje za studenou a teplou vodu 7 807 tis. Kč a výdaje za pohonné hmoty 4 108 tis. Kč. Třetí oblastí, která se nejvíce podílí na čerpání provozních výdajů částka ve výši 80 075 tis. Kč, kde jsou zařazeny výdaje na nákup materiálu 66 964 tis. Kč, z toho na výpočetní techniku 51 163 tis. Kč, papír pro tisk a množení 5 552 tis. Kč a kancelářské potřeby 5 037 tis. Kč. Na úklidové prostředky, autoprovoz a ostatní všeobecný materiál bylo vynaloženo celkem 5 210 tis. Kč. Výdaje na opravy a udržování majetku ve správě ÚPČR činí v 1. pololetí 2015 celkem 9 373 tis. Kč a na cestovné (tuzemské i zahraniční) celkem 9 041 tis. Kč.

Finanční prostředky pro pokrytí potřeb vybraného KoP ÚPČR zahrnují výdaje na nákup majetku (počítače, kopírovací stroje, kancelářský nábytek apod.) a materiálu (papír pro tisk a kopírování, kancelářské potřeby apod.). Dále výdaje na krytí poskytovaných služeb pošt a telekomunikací, služeb typu úklid, stravování zaměstnanců apod., služby související s provozem (elektřiny, plyn, voda, teplo) a služby za využívání a správu informačních systémů.

Personální zabezpečení výkonů agendy SSP zahrnuje celkem 15 zaměstnanců. Z toho 10 zaměstnanců na pozici pracovník dávek SSP a dávek PP, 4 zaměstnanci na pozici ověřovatelů dávek SSP a dávek PP a jeden zaměstnanec na pozici vedoucího oddělení dávek SSP a dávek PP. Zaměstnanci jsou zařazeni do platových tříd a stupňů dle délky dosažené praxe. Platy zaměstnanců dále obsahují osobní příplatek a zvláštní příplatek.

4.2 Kontrolní činnost

Správa dávek SSP zahrnuje také kontrolní činnost. Povinnost výkonu kontrolní činnosti je uložena GŘ ÚPČR a KrP ÚPČR na základě „Plánu kontroly ÚPČR“. V působnosti ÚPČR je vykonávána kontrolní činnost **veřejnoprávní**, která zahrnuje kontrolu hospodaření s veřejnými prostředky, dodržování právních předpisů a postupů dle nich nebo kritéria hospodárnosti. Dále je vykonávána **ostatní** kontrolní činnost ve smyslu zákon o SSP, ve znění pozdějších předpisů. Kontrolní činnost lze zhodnotit jako nástroj státní správy a dále jako preventivní a výchovný prostředek s cílem eliminace porušování právních předpisů.

Státní orgány, další právnické a fyzické osoby mají uloženou povinnost na vyzvání sdělit příslušnému orgánu SSP nebo na žádost žadatele sdělit a poskytnout potřebné údaje. Přitom okruh skutečností, které je možno vyžadovat jsou omezeny pouze na informace rozhodné pro nárok na dávku nebo zhodnocení její výše. MPSV proto vede informační systémy obsahující veškeré informace. Státní orgány a další právnické nebo fyzické osoby jsou povinny poskytnout informace ve lhůtě stanovené MPSV. Zákonem č. 424/2003 Sb. byla také upravena povinnost uchovávat získané informace u pravomocně ukončených správních řízení po dobu 15let. Zákonem č. 552/2005 Sb. byla také MPSV uložena právní úprava o poskytnutí informací ohledně dávek SSP pro MŠMT a to zejména ve spojení s přiznáním sociálního stipendia. Při zpracování žádosti o dávky SSP ÚPČR má povolen dálkový přístup do ISEO (informační systém evidence obyvatel) – opět v omezeném rozsahu s uvedením důvodu nahlížení do evidence obyvatel, do ROB (registr osob) za účelem ověření skutečností jako je např. změna příjmení z důvodu uzavření sňatku, do RUIAN (registr územní identifikace, adres a nemovitostí) pro poskytnutí výpisu z katastru nemovitostí pro účely dávek SSP a další. Podstatná spolupráce funguje také v rámci informačních systémů Finančních úřadů, České správy sociálního zabezpečení, Okresní správy sociálního zabezpečení, evidence Úřadu práce apod. orgánů poskytujících skutečnosti rozhodné pro přiznání dávky SSP.

Zaměstnanci vykonávající agendu SSP jsou vázáni mlčenlivostí ve vztahu ke skutečnostem, které se při výkonu dozvědí. Této povinnosti mohou být zbaveni pouze písemně s uvedením rozsahu a účelu poskytnutí informací. Orgány SSP jsou oprávněny a zároveň povinni sdělovat informace jiným subjektům ve vymezeném rozsahu a se souhlasem osob, jichž se sdělované informace týkají.

Nejen orgány SSP mají práva a povinnosti, ale tyto stojí také na straně žadatele. Oprávněná osoba, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná je prostřednictvím zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů vázána povinnostmi a odpovědnostmi. Již chvílí podání žádosti o dávku SSP na příslušný ÚPČR vznikají takového osobě povinnosti. Příjemce dávky, oprávněná osoba nebo osoba společně posuzovaná je povinna písemně hlásit změny rozhodné pro přiznání nebo výši dávky a to do osmi dnů ode dne jejich vzniku. Je-li příjemce dávky vyzván k upřesnění informací je povinen této výzvě vyhovět. To opět ve lhůtě do osmi dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán delší lhůtu. Nesplní-li tuto povinnost, může být výplata dávky zastavena, dávka odejmuta nebo nepřiznána, jestliže příjemce byl ve výzvě na tento následek prokazatelně

upozorněn. Výsledkem neplnění podmínek ze strany oprávněných osob, příjemců dávek nebo osob společně posuzovaných bývá často odejmutí dávky z důvodu prokazatelného nesplnění výzvy.

4.3 Zneužívání dávek

Za velký problém v této oblasti je **zneužívání dávek**. Toto je problém nejen vybraného KoP ÚPČR, ale celé České republiky. Nejobvyklejším příkladem je nepřiznání dalšího příjmu rodiny. Jedná se o situaci, kdy osoba prohlášením uvede, že není nikde zaměstnána, nepodniká, je bez příjmu a ve skutečnosti pracuje tzv. „na černo“. Vzhledem k tomu, že takového zaměstnance zaměstnavatel nepřihlásí na OSSZ a příjem je vyplácen v podstatě „na ruku“ není možnost jakýmkoliv způsobem této osobě dokázat, zda vykonává aktivitu, z níž má plynoucí příjmy. Návrh na zamezení takového zneužívání dávek nelze nijak specifikovat a v podstatě nelze nalézt řešení, protože se jedná o tzv. šedou ekonomiku. Druhou stránkou věci je ovšem fakt, že takovýto ne-zaměstnanec nemůže nárokovat vyplacení příjmu za odvedenou práci.

Další způsob zneužití dávek SSP lze uvést na příkladu týkajícího se dávky příspěvku na bydlení. Žadatel je povinen v žádosti o dávku uvést všechny osoby, které jsou v bytě přihlášeny k trvalému pobytu a doložit jejich příjmy. V mnoha případech nastává situace, nejčastěji u starších osob, u nichž snad ani není záměrem obohacení se na dávkách, kdy opomenou uvést dceru, syna, vnuka nebo vnučku a to proto, že již více než 5 let v bytě společně nebydlí. V některých případech tuto skutečnost žadatelé zamlčí úmyslně. Pokud správní orgán zjistí, nejčastěji sdělením jiné osoby, že byt užívá další osoba, je žadatel vyzván k objasnění těchto skutečností a doplnění okruhu společně posuzovaných osob. Příkladem úmyslného zamlčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku je neuvedení přeplatku za vyúčtování (služby, elektřina, plyn) nebo předčasné ukončení nájemní smlouvy. Způsob řešení takovéto situace je součinnost se zjištěním těchto skutečností. Správní orgán, v tomto případě ÚPČR, písemně vyzve pronajímatele, dodavatele služeb elektrické energie nebo plyn o vystavení potvrzení týkající se vyúčtování za dodávky těchto služeb. Popř. se dotazuje pronajímatele na potvrzení o trvání nájemního poměru. V případě ověření trvání nájemní smlouvy se nabízí řešení, že při podání žádosti o dávku příspěvku na bydlení by bylo povinností žadatele mj. i doložení potvrzení o platnosti nájemní smlouvy k datu podání žádosti.

Byla-li dávka SSP přiznána neprávem nebo v nesprávné výši z důvodu, že žadatel nesplnil některou z uložených povinností nebo úmyslně zamlčel skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku nebo její výši, je povinen takovýto přeplatek vrátit. Nejčastějším případem vzniku takového přeplatku je dávka rodičovského příspěvku. Oprávněná osoba, v tomto případě nejčastěji matka, nesplní podmínky oznamovací povinnosti a nenahlásí nástup na peněžitou pomoc v mateřství, i když pobírá dávku rodičovského příspěvku. Ze zákona vyplývá, že dávka ze systému nemocenského pojištění má přednost před dávkami ze systému SSP. Po uplatnění žádosti na nejmladší dítě v rodině, společně s doložením potvrzení o vzniku nároku na peněžitou pomoc v mateřství je vyčíslen přeplatek za dobu, kdy matka pobírala zároveň peněžitou pomoc v mateřství a dávku rodičovský příspěvek. Dochází také k případům, kdy rodič nenahlásí změnu v okruhu společně posuzovaných osob, tedy narození dalšího dítěte, a nadále pobírá dávku rodičovského příspěvku na starší dítě. V takovémto případě dochází při podání nové žádosti o vzájemné zúčtování, tzn., že z částky 220 000 Kč náležející na nejmladší dítě v rodině je odečten přeplatek vzniklý na neprávem vyplaceném rodičovském příspěvku na starší dítě. Povinnost uhradit přeplatek na dávce může být stanovena i osobě společně posuzované, která vzniklý přeplatek zavinila. Nejčastějším případem je nenahlášení změny trvalého pobytu ve stanovené lhůtě nebo předání dítěte do péče jiné osoby.

Z důvodu administrativní náročnosti při vymáhání přeplatku nejsou vymáhány přeplatky do výše 100 Kč u jednoho druhu dávky.

5 Závěr

Téma bakalářské práce „Dávky státní sociální podpory poskytované na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR“ by se dala označit téměř jako malá „kapka v moři“. Samotný systém sociálního zabezpečení České republiky je mnohem obsáhlejší a smyslem je finančně zaopatřit občany nacházející se ve všech možných životních situacích. Ať už se jedná o poskytování starobního důchodu po dosažení důchodového věku, poskytnutí pomoci jednotlivci, který se dostal pod hranici hmotné nouze, výplatu peněžité pomoci v mateřství pro matku před a po porodu nebo příspěvek na bydlení pro rodinu, jejíž příjmy nejsou dostačující pro krytí nákladů, souvisejících s užíváním bytu. Práce je zaměřena pouze na systém státní sociální podpory, tedy na dávky přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné. Cílem práce je poukázat na správu systému státní sociální podpory, kdy na začátku stojí jednotlivec nebo rodina, která se obrací s žádostmi na příslušného referenta oddělení státní sociální podpory a dávek pěstounské péče, které je zaměstnancem správního orgánu. Správní orgán, Úřad práce České republiky, podléhá ústřednímu orgánu, Ministerstvu práce a sociálních věcí, a celý systém státní sociální podpory je zaštiťen státem, tedy Českou republikou. Stát financuje tento systém ze státního rozpočtu a uvolňuje každý rok na tyto dávky určitou část, která je označována jako mandatorní výdaje. V teoretické části práce jsou tyto výdaje srovnány pro celou Českou republiku v letech 2009–2014. Je zde patrný pokles celkových výdajů a to převážně v důsledku zrušení dávky sociální příplatek od roku 2012 a dále zásadní změny v nároku na dávku porodné od roku 2011. Výchozím zdrojem pro získání těchto údajů byly statistické materiály Ministerstva práce a sociálních věcí vydávané každý rok a jedná se o „Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech“. Materiál obsahuje údaje pro celý systém sociálního zabezpečení České republiky. Výdaje byly uváděny v mil. Kč ročně. První kapitola praktické části práce je zaměřena na jednotlivé dávky systému státní sociální podpory podrobněji. U jednotlivých dávek je uvedena základní charakteristika jejich účelu, podmínky pro splnění nároku na získání dávky a vymezení rozhodného příjmu rodiny pro přiznání dávky. Prostřednictvím modelových příkladů rodin jsou uvedeny také výpočty jednotlivých dávek, které jsou stanoveny poměrně složitými způsoby. Druhá kapitola praktické části práce je zaměřena na již konkrétní kontaktní pracoviště Úřadu práce České republiky. Je uvedena organizační struktura vybraného kontaktního pracoviště Úřadu práce České republiky, jeho personální složení a dále jsou srovnána data v letech 2011–2015. Vstupními daty byly počty podaných žádostí na vybraném

kontaktním pracovišti Úřadu práce České republiky a výdaje na dávky státní sociální podpory pro vybranou krajskou pobočku Úřadu práce České republiky. Výsledkem je nárůst počtu podaných žádostí od roku 2011 z počtu 7749 na 10 002 v roce 2015. Lze tedy předpokládat, že počet podaných žádostí bude neustále stoupat a to vzhledem ke skutečnosti, že ke konci měsíce března 2016 činí počet podaných žádostí přes 70 000. Jedná se o údaj pro celou vybranou krajskou pobočku Úřadu práce České republiky, čítající celkem tři kontaktní pracoviště. V průměru tedy připadá okolo 23 000 podaných žádostí na jedno kontaktní pracoviště. Dále bylo zjištěno, že třemi nejvíce žádanými dávkami v tomto období jsou příspěvek na bydlení, příspěvek na dítě a rodičovský příspěvek. Dále byly v letech 2011–2015 srovnány výdaje na dávky státní sociální podpory, které jsou uvedeny v mil. Kč a čítají výdaje pro celou krajskou pobočku Úřadu práce České republiky. Výstupními daty bylo zjištěno, že výdaje na dávky státní sociální podpory v tomto období neustále narůstají. V roce 2011 bylo nejvíce výdajů vynaloženo na dávku rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení a příspěvek na dítě. V roce 2015 se situace změnila v důsledku demografických změn a největší výdaje byly vynaloženy na dávku příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek a příspěvek na dítě. Je tedy patrné, že i přes tzv. „balíčky sociálních škrtů“, kterými se vláda snaží snížit zadlužení státu, výdaje na tyto dávky neustále narůstají a lze předpokládat, že i nadále porostou. Největší problém v této oblasti představuje zneužívání dávek z podmínek systému jakým je nastaven. Ve většině případů by se další říci, že se jedná spíše o využití nežli zneužití. Příkladem může být situace žádosti o příspěvek na bydlení, kdy muž, jakožto vlastník nemovitosti, pronajme nemovitost matce s nezletilým dítětem. Posléze matka podá žádost o rodičovský příspěvek, kde je pronajímatel nemovitosti uveden jako otec dítěte a není uveden v okruhu společně posuzovaných osob u dávky příspěvku na bydlení. A důvod? Nesplňuje podmínku přihlášení k trvalému pobytu a jedná se o situaci, kdy matka a otec nejsou manželé. V současné době by pravděpodobně pomohla pouze zákonná reforma v oblasti postihů za zneužívání dávek a restrukturalizace zaměstnanosti žadatelů. Má-li člověk dostatečný příjem pro pokrytí všech svých závazků, nežádá o dávky a nehledá klíčky jak tyto zákonné podmínky obcházet, aby čerpal finance z tohoto systému.

Seznam použité literatury

Odborná literatura:

- 1) BŘESKÁ, Naděžda. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady*. 14. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. 223 s. ISBN 978-80-7263-739-3.
- 2) FACHINELLI, Hana. *Sociální politika v EU*. Ostrava: VŠB – TUO, 2013.
- 3) CHVÁTALOVÁ, Iva. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-374-2.
- 4) PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: WoltersKluwer Česká republika, 2011. 642 s. ISBN 978-80-7357-698-1.
- 5) PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-052-1.
- 6) PRŮŠA, L., P. VÍŠEK a R. JAHODA. *Alchymie nepojistných sociálních dávek*. Praha: WoltersKluwer ČR, 2014. ISBN 978-80-7478-528-3.
- 7) VRABKOVÁ, Iveta. *Veřejná správa A*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013.
- 8) TOMÁNEK, Petr. *Veřejné finance A*. Ostrava: VŠB – TUO, 2013.

Legislativa:

- 1) Zákon č. 2 ze dne 8. ledna 1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 1969. částka 1, s. 16-19. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.
- 2) Zákon č. 73 ze dne 9. února 2011 o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011. částka 29, s. 778-798. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.
- 3) Zákon č. 117 ze dne 26. května 1995 o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995. částka 31. s. 1634-1653. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

Ostatní:

- 1) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech 2009*. Praha: MPSV, 2010. 52 s. ISBN 978-80-7421-023-5.

- 2) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech 2010*. Praha: MPSV, 2011. 52 s. ISBN 978-80-7421-028-0.
- 3) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech 2011*. Praha: MPSV, 2012. 50 s. ISBN 978-80-7421-050-1.
- 4) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech 2012*. Praha: MPSV, 2013. 54 s. ISBN 978-80-7421-066-2.
- 5) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech 2013*. Praha: MPSV, 2014. 56 s. ISBN 978-80-7421-076-1.
- 6) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech 2014*. Praha: MPSV, 2015. 56 s. ISBN 978-80-7421-105-8.
- 7) ÚŘAD PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY. Vnitřní řídicí akt. *Rozhodnutí generálního ředitele č. 5/2015 – Organizační řád Úřad práce České republiky*. 2015.

Elektronické zdroje:

- 1) Internetové stránky Poslanecké sněmovny České republiky
<<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.
- 2) Internetové stránky Ministerstva práce a sociálních věcí
<<http://www.mpsv.cz/cs/65>>.
- 3) Internetové stránky Portálu Ministerstva práce a sociálních věcí
<<http://portal.mpsv.cz/upcr>>.
- 4) Internetové stránky Informačního centra vlády
<<http://icv.vlada.cz/scripts/modules/advice/detail.php?id=647>>.
- 5) Internetové stránky Ministerstva financí České republiky
<<http://www.mfcr.cz/cs/vyhledavani?q=st%C3%A1tn%C3%AD+z%C3%A1v%C4%9Br e%C4%8Dn%C3%BD+%C3%BA%C4%8Det+2014>>

Seznam zkratek

ČJ.	Číslo jednací
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ČSÚ	Český statistický úřad
DOZP	Dávky pro osoby se zdravotním postižením
FDV	Fond dalšího vzdělávání
GŘ ÚPČR	Generální ředitelství Úřadu práce České republiky
KoP	Kontaktní pracoviště
KoP ÚPČR	Kontaktní pracoviště Úřadu práce České republiky
KrP	Krajská pobočka
KrP ÚPČR	Krajská pobočka Úřadu práce České republiky
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NnB	Náklady na bydlení
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
PnB	Příspěvek na bydlení
PnP	Příspěvek na péči
PP	Pěstounská péče
ROB	Registr osob
RUIAN	Registr území, adres a nemovitostí
SSP	Státní sociální podpora
SÚIP	Státní úřad inspekce práce
TI ČR	Technické práce České republiky
ÚMPOD	Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí
ÚP	Úřad práce
ÚPČR	Úřad práce České republiky
VÚPB	Výzkumný ústav bezpečnosti práce
VÚPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
ŽM	Životní minimum

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečné, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 6. května 2016


Markéta Hlubocká

Seznam obrázků

- Obr. 2.1 Pilíře systému sociálního zabezpečení
Obr. 3.1 Organizační struktura vybraného KoP ÚPČR

Seznam tabulek

- Tab. 2.1 Vývoj výdajů na dávky státní sociální podpory v letech 2009– 2014 (v mil. Kč)
Tab. 3.1 Rozdělení žadatelů mezi referenty
Tab. 3.2 Částky životního minima platné od 1. ledna 2012 (v Kč za kalendářní měsíc)
Tab. 3.3 Výše životního minima při různém složení rodiny (v Kč za kalendářní měsíc)
Tab. 4.1 Počet podaných žádostí o dávky SSP v letech 2010–2015
Tab. 4.2 Meziroční změny v počtu podaných žádostí
Tab. 4.3 Srovnání normativních nákladů platné pro roky 2011–2016 pro obec s počtem více než 100 000 obyvatel (v Kč za kalendářní měsíc)
Tab. 4.4 Výdaje na SSP v letech 2011–2015 (v Kč)

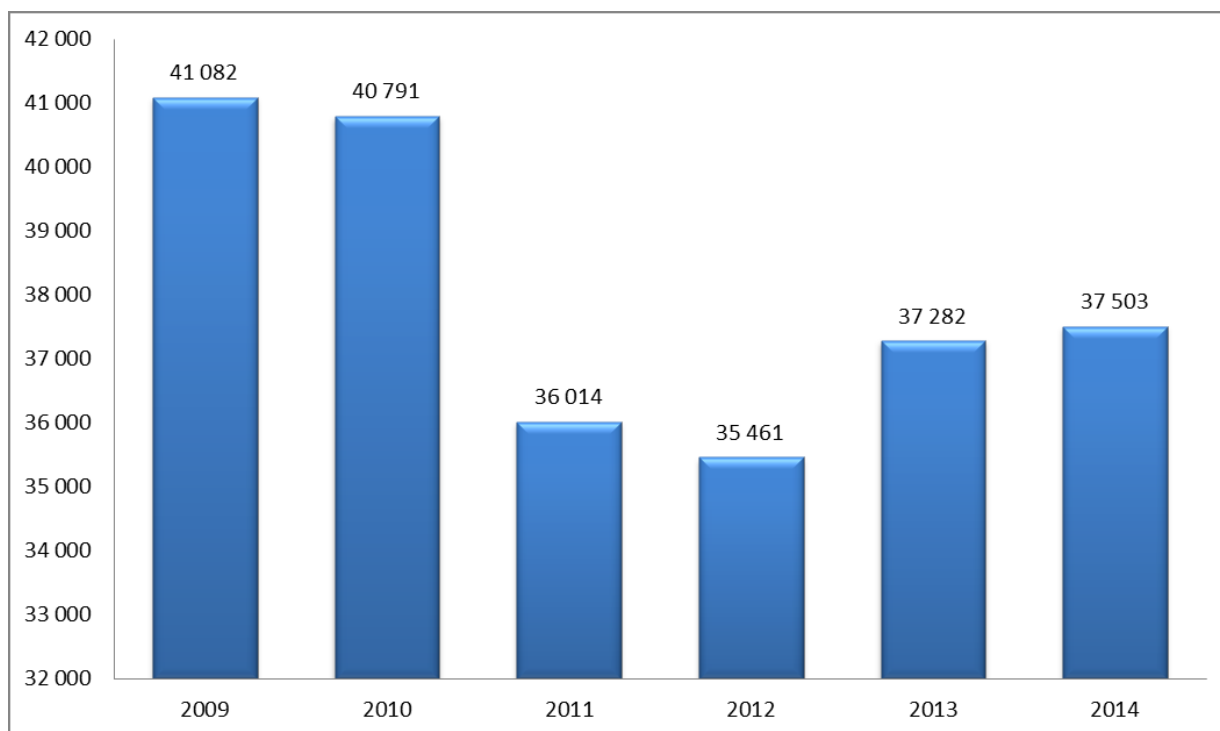
Seznam příloh

- Příloha č. 1: Vývoj výdajů na dávky státní sociální podpory a srovnání výdajů na třech největších dávkách v letech 2009–2014 (v mil. Kč)
- Příloha č. 2: Legislativní změny v letech 2009–2013
- Příloha č. 3: Krajské pobočky a jejich územní obvody
- Příloha č. 4: Organizační struktura krajské pobočky Úřadu práce České republiky
- Příloha č. 5: Normativní náklady na bydlení pro nájemní, družstevní byty a byty v osobním vlastnictví, výše nákladů srovnatelných s nájemným a výše nákladů započitatelných za pevná paliva pro rok 2016 (v Kč za kalendářní měsíc)
- Příloha č. 6: Počet podaných žádostí na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce České republiky a meziroční změny v počtu podaných žádostí v letech 2011–2015
- Příloha č. 7: Celkové výdaje na dávky SSP pro vybranou krajskou pobočku Úřadu práce České republiky v letech 2011–2015

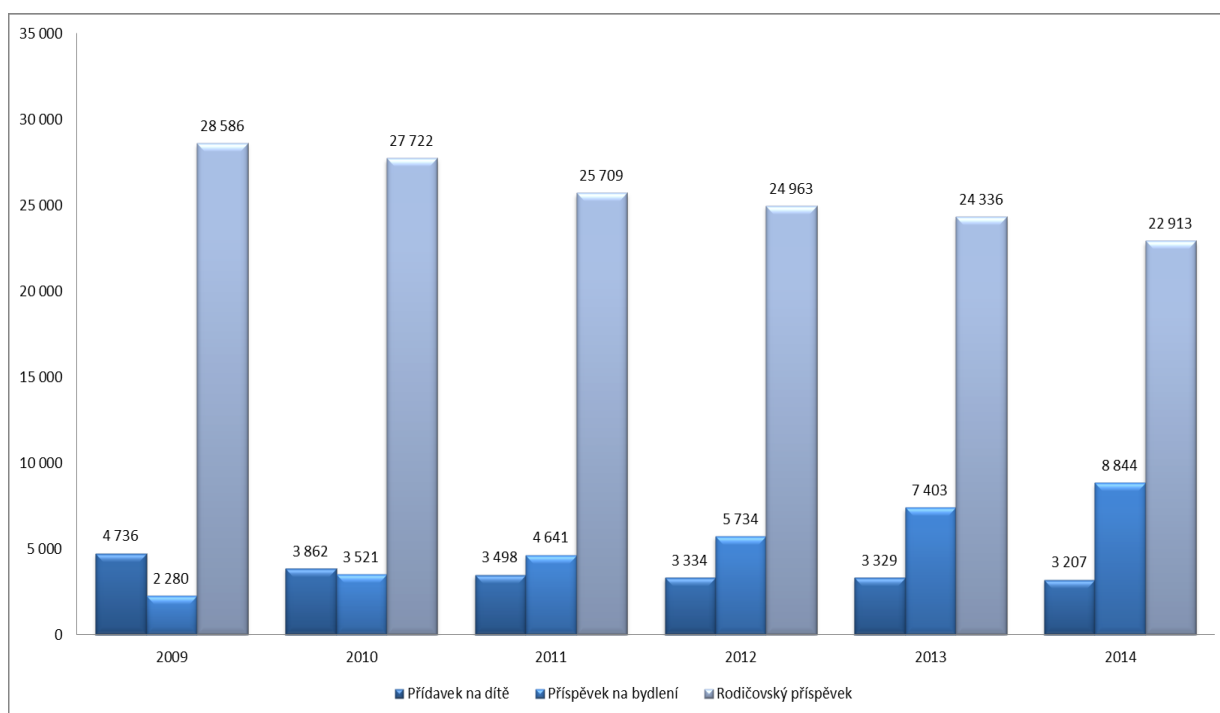
Přílohy

Příloha č. 1: Vývoj výdajů na dávky státní sociální podpory a srovnání výdajů na třech největších dávkách v letech 2009–2014 (v mil. Kč)

Obr. 1 Vývoj výdajů na dávky státní sociální podpory v letech 2009–2014 (v mil. Kč)



Obr. 2 Srovnání výdajů na třech největších dávkách v letech 2009–2014 (v mil. Kč)



Zdroj: Tab. 2.1 Vývoj výdajů na dávky SSP v letech 2009–2014 (v mil. Kč). Vlastní zpracování.

Příloha č. 2: Legislativní změny v letech 2009–2013

		rok					
		2009		2011		2013	
Dávka	četnost výplaty dávky	změna	příčina	změna	příčina	změna	příčina
Přídavek na dítě	měsíční	prodloužení nároku	do 26. let věku nezaopatřeného dítěte				
		navýšení o 50 Kč a změna zákonného koeficientu na 2,5 násobku životního minima	celosvětová hospodářská krize				
Sociální příplatek	měsíční	ovlivnění výše dávky	věk, počet dětí, zdravotní stav, osamělost rodiče, studium dítěte	uplatnění nároku	péči o dítě dlouhodobě nemocné, dlouhodobě zdravotně postižené, dlouhodobě těžce zdravotně postižené, nebo pokud jeden z rodičů byl dlouhodobě těžce zdravotně postižený	zrušení dávky	
Rodičovský příspěvek	měsíční	prodloužení nároku	péče o dítě dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené bez nároku na příspěvek na péči	posun termínu volby výměry	původní volba ve 21 měsících věku dítěte posunuta nově na 9 měsíc věku dítěte	stanovení pružné volby délky a výše	aktuální sociální situace rodiny
				změny měsíční vyplacené částky u 4leté varianty	do 9.měsíce věku dítěte 7 600 Kč měsíčně a od 10 měsíce věku dítěte 3 800 Kč měsíčně	stanovení celkové částky 200 000 Kč a	sjednocení celkové vyplacené výše
Pohřebné	jednorázová	uplatnění nároku	vypravení pohřbu zemřelému nezaopatřenému dítěti nebo rodiči nezaopatřeného dítěte				
Porodné	jednorázová			stanovení zákonného koeficientu 2.4 násobku životního minima			

Zdroj: Základní ukazatele v oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014. Vlastní zpracování.

Příloha č. 3: Krajské pobočky a jejich územní obvody

1) ÚPČR – krajská pobočka pro hlavní město Prahu

Správní obvod – území hlavního města Prahy;

2) ÚPČR – krajská pobočka v Příbrami (Středočeský kraj)

Správní obvod – území okresů Benešov, Beroun, Kladno, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-Východ, Praha-Západ, Příbram a Rakovník;

3) ÚPČR – krajská pobočka v Českých Budějovicích (Jihočeský kraj)

Správní obvod – území okresů České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor;

4) ÚPČR – krajská pobočka v Plzni (Plzeňský kraj)

Správní obvod – území okresů Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-sever, Plzeň-jih, Rokycany a Tachov;

5) ÚPČR – krajská pobočka v Karlových Varech (Karlovarský kraj)

Správní obvod – území okresů Cheb, Karlovy Vary a Sokolov;

6) ÚPČR – krajská pobočka v Ústí nad Labem (Ústecký kraj)

Správní obvod – území okresů Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem;

7) ÚPČR – krajská pobočka v Liberci (Liberecký kraj)

Správní obvod – území okresů Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily;

8) ÚPČR – krajská pobočka v Hradci Králové (Královéhradecký kraj)

Správní obvod – území okresů Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov;

9) ÚPČR – krajská pobočka v Pardubicích (Pardubický kraj)

Správní obvod – území okresů Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí;

10) ÚPČR – krajská pobočka v Jihlavě (kraj Vysočina)

Správní obvod – území okresů Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou;

11) ÚPČR – krajská pobočka v Brně (Jihomoravský kraj)

Správní obvod – území okresů Blansko, Brno-střed, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo;

12) ÚPČR – krajská pobočka v Olomouci (Olomoucký kraj)

Správní obvod – území okresů Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk;

13) ÚPČR – krajská pobočka v Ostravě (Moravskoslezský kraj)

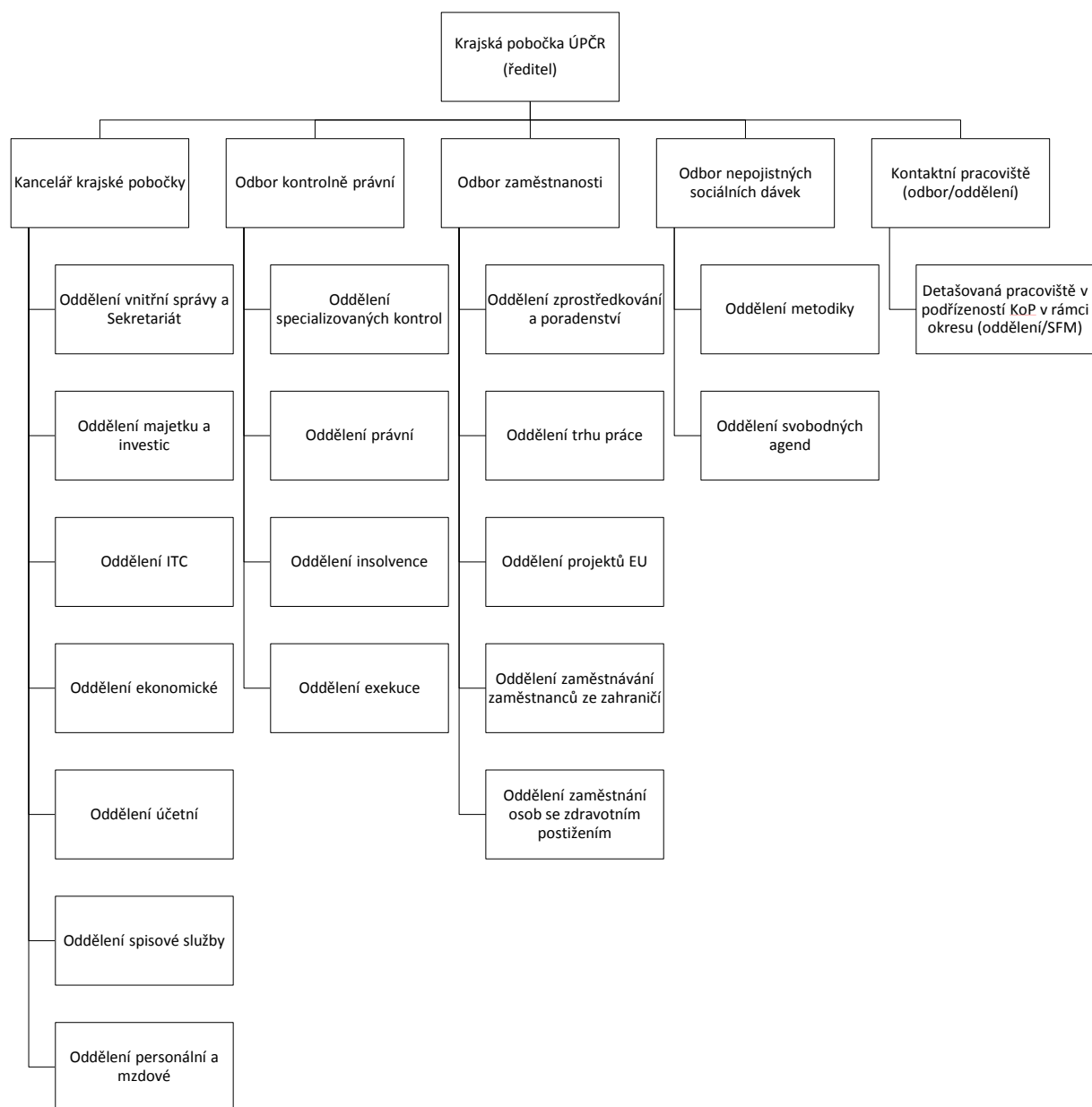
Správní obvod – území okresů Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-Město;

14) ÚPČR – krajská pobočka ve Zlíně (Zlínský kraj)

Správní obvod – území okresů Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín;

Zdroj: Příloha zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů. 2016. Vlastní zpracování.

Příloha č. 4: Organizační struktura krajské pobočky Úřadu práce České republiky



Zdroj: Organizační řád Úřadu práce České republiky. 2015. Vlastní zpracování.

Příloha č. 5: Normativní náklady na bydlení pro nájemní, družstevní byty a byty v osobním vlastnictví, výše nákladů srovnatelných s nájemným a výše nákladů započitatelných za pevná paliva pro rok 2016 (v Kč za kalendářní měsíc)

Normativní náklady na bydlení pro nájemní byty pro rok 2016 (v Kč za kalendářní měsíc)

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce				
	Praha	více než 100 000	50 000 - 99 999	10 000 - 49 999	do 9 999
Jedna	7 731	6 146	5 858	4 996	4 811
Dvě	11 114	8 945	8 551	7 372	7 119
Tři	15 114	12 277	11 762	10 220	9 890
čtyři a více	18 947	15 526	14 905	13 046	12 648

Normativní náklady na bydlení pro družstevní byty a byty v osobním vlastnictví pro rok 2016 (v Kč za kalendářní měsíc)

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce				
	Praha	více než 100 000	50 000 - 99 999	10 000 - 49 999	do 9 999
Jedna	4 484	4 484	4 484	4 484	4 484
Dvě	6 703	6 703	6 703	6 703	6 703
Tři	9 316	9 316	9 316	9 316	9 316
čtyři a více	11 887	11 887	11 887	11 887	11 887

Výše nákladů srovnatelných s nájemným pro rok 2016 (v Kč za kalendářní měsíc)

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	výše
Jedna	1 923
Dvě	2 632
Tři	3 441
čtyři a více	4 150

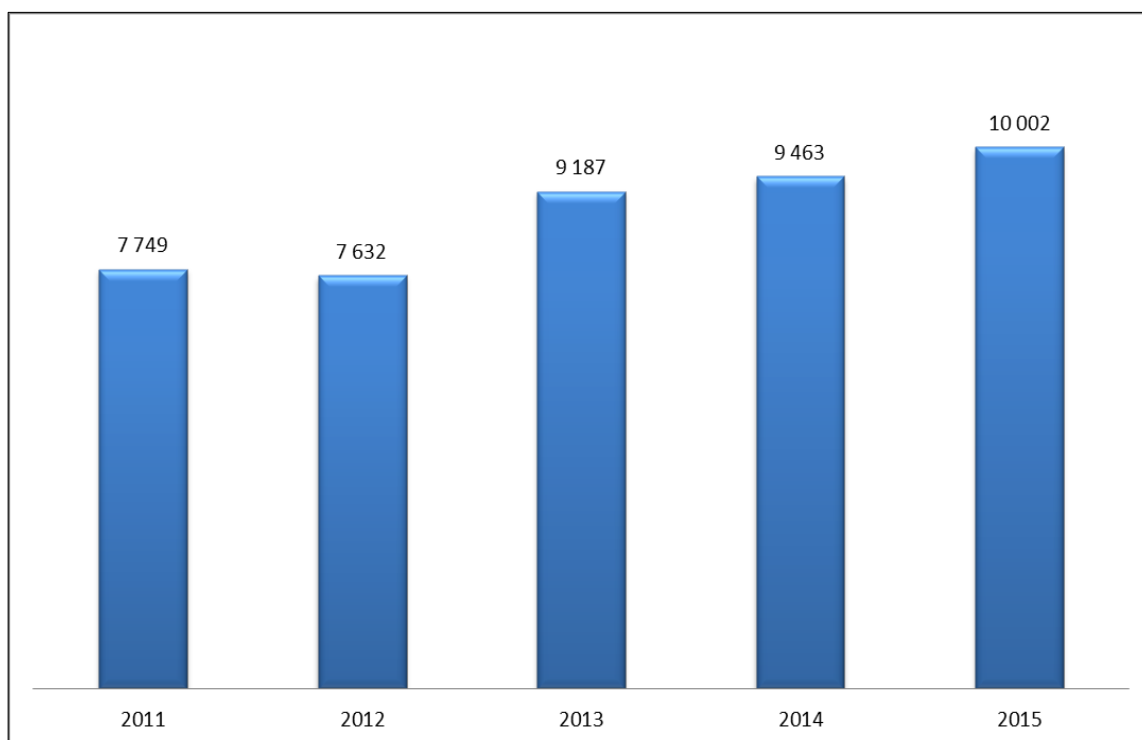
Výše nákladů započitatelných za pevná paliva pro rok 2016 (v Kč za kalendářní měsíc)

Počet osob v rodině podle § 7 odst. 5 zákona	výše
Jedna	706
Dvě	966
Tři	1 263
čtyři a více	1 561

Zdroj: Nařízení vlády č. 327/2014 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2015 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení. Vlastní zpracování.

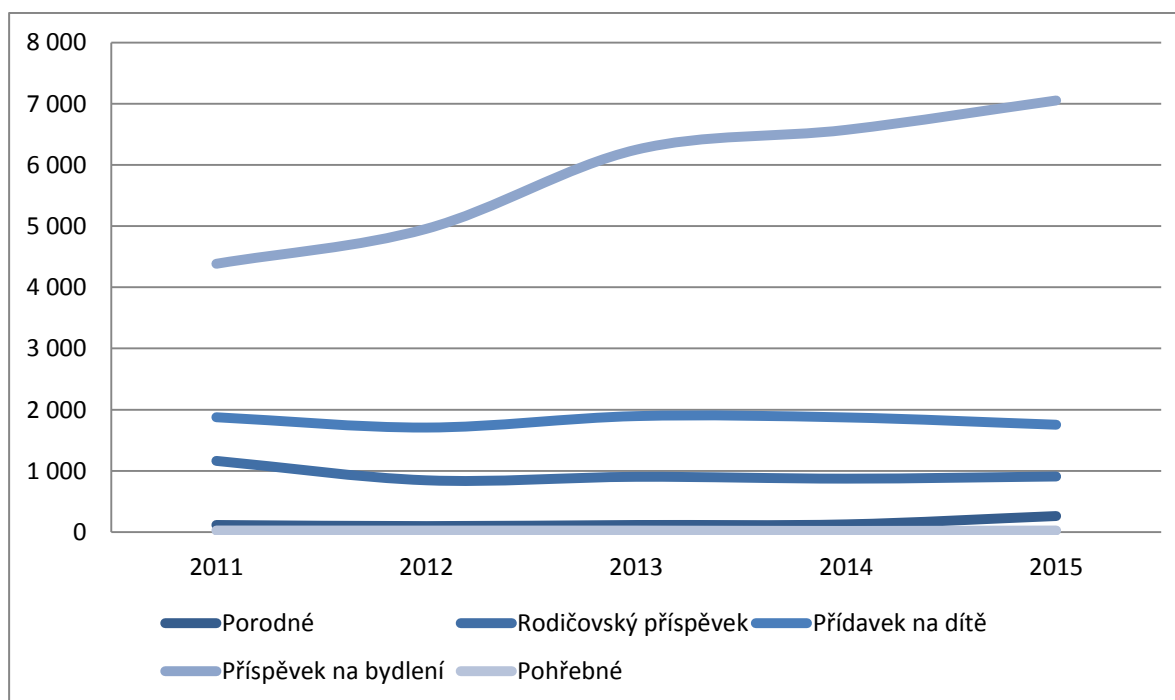
Příloha č. 6: Počet podaných žádostí na vybraném kontaktním pracovišti Úřadu práce České republiky a meziroční změny v počtu podaných žádostí v letech 2011–2015

Obr. 1 Počet podaných žádostí v daném roce



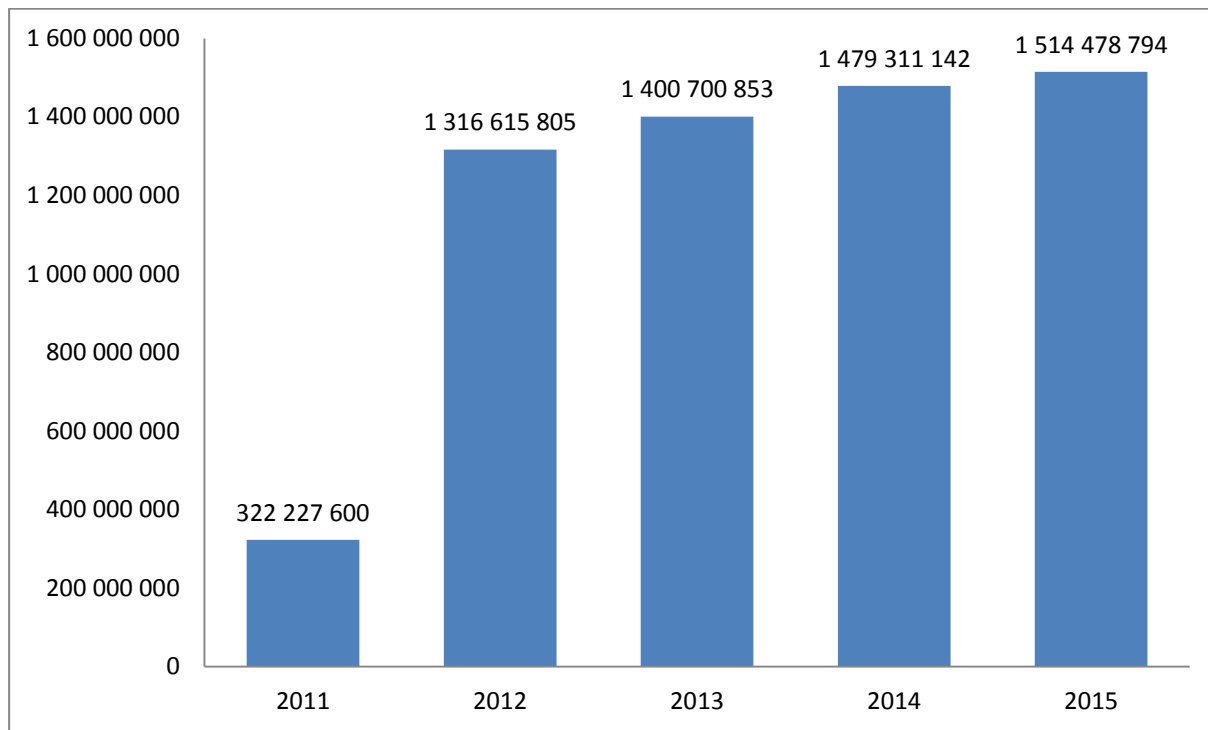
Zdroj: Tab. 4.1 Počet podaných žádostí o dávky SSP v letech 2011–2015. Vlastní zpracování.

Obr. 2 Změny v počtu podaných žádostí v letech 2011–2015



Zdroj: Tab. 4.1 Počet podaných žádostí o dávky SSP v letech 2011–2015. Vlastní zpracování.

Příloha č. 7: Celkové výdaje na dávky SSP pro vybranou krajskou pobočku Úřadu práce České republiky v letech 2011–2015



Zdroj: Tab. 4.4 Výdaje na SSP v letech 2011–2015 (v mil. Kč). Vlastní zpracování.